

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

RAPPORT 2015:6

EU och Bostadspolitiken 2014

Rättsutveckling och samarbete inom EU
av betydelse för svensk bostadspolitik

EU och Bostadspolitiken 2014

Rättsutveckling och samarbete inom EU
av betydelse för svensk bostadspolitik

Boverket februari 2015

Titel: EU och Bostadspolitiken 2014

Rapport: 2015:6

Utgivare: Boverket februari 2015

Upplaga: 1

Antal ex: 50

Tryck: Boverket internt

ISBN tryck: 978-91-7563-113-4

ISBN pdf: 978-91-7563-114-1

Sökord: Bostadspolitik, EU, rättsfall, beslut, meddelanden, ekonomi, energi, klimat, demografi, migration, strukturfonder, hållbar stadsutveckling, sociala bostäder, boendesegregation, statsstöd

Dnr: 3935/2014

Publikationen kan beställas från:

Boverket, Publikationsservice, Box 534, 371 23 Karlskrona

Telefon: 0455-35 30 00

Fax: 0455-819 27

E-post: publikationsservice@boverket.se

Webbplats: www.boverket.se

Rapporten finns som pdf på Boverkets webbplats.

Rapporten kan också tas fram i alternativt format på begäran.

Boverket 2015

Förord

EU-samarbetet påverkar förutsättningarna för den nationella bostadspolitiken. Eventuella statliga stimulanser till bostadssektorn måste till exempel godkännas av EU-kommissionen. Det europeiska samarbetet kan också öppna för erfarenhetsutbyte och utveckling av gemensamma värderingar och förhållningssätt när det gäller bostadsfrågor.

Boverket följer utvecklingen inom EU när det gäller rättsfall, beslut, meddelanden och andra typer av ställningstaganden på EU-nivå som kan påverka förutsättningarna för svensk bostadspolitik. Här presenteras en sammanfattning av våra iakttagelser under 2014. Motsvarande rapporter har gjorts årligen sedan 2008. Rapporten har i år sammanställts av Rebecka Mogren och Assar Lindén.

Karlskrona februari 2015

Innehåll

Förord	3
Övergripande reflektioner	7
Ökat fokus på urbana frågor	7
Nya investeringsöppningar för bostadssektorn	7
Energiutmaningen lyfts	7
Svensk bostadsmarknad oroar kommissionen	8
Social samordning stärks	8
Ny migrationspolitisk agenda	8
Rättighetsfrågor på agendan	8
Byggsektorns konkurrenskraft ska stärkas	8
Inledning	9
Inriktning och avgränsningar	9
Begrepp och förkortningar	10
Inför 2015	11
Ekonomi- och finanspolitik	16
Landsspecifika råd som rör bostadssektorn	16
Utvärdering i den årliga tillväxtöversikten	18
Konkurrens- och statsstödsregler	20
Nyheter inom statsstödsreglerna	20
Politik för "social housing"	25
Regionkommittén efterfrågar en åtgärdsram för den subventionerade bostadssektorn	25
EU-parlamentet oroas över utvecklingen på	26
Rapport om hyreslagar i EU uppmärksammas	26
Initiativ av europeiska boendeorganisationer	27
Regional- och urbanpolitik	28
En EU-agenda för städer	28
Ny sammanhållningsrapport	30
Stadsutveckling inom strukturfonderna	31
Samhällsutmaningar i Horisont 2020	33
Lokal självstyrelse granskad	33
Socialpolitik	35
Plattformen för fattigdom och social utestängning	36
Sociala investeringar	36
Sociala rapporter	37
EU-strategi för hemlöshet efterfrågas	38
Utvärdering om romsk inkludering	39
Diskrimineringsfrågor aktuella	40
Migrationspolitik	42
Ny agenda för migrationspolitiken	42
Bostaden en rättighet?	44
Rättighetsfrågor stärks	44
Sverige och Europarådets sociala stadga	45
Energipolitik	46
Nya mål till 2030	46
Juncker lyfter energiutmaningen	46
Fokus på energieffektiviserande renovering	47

Industripolitik	49
En industriell renässans i Europa.....	50
Mot en europeisk metod för bedömning av byggnaders miljöprestanda	50
Ny EU-strategi för företagens sociala ansvar	51

Övergripande reflektioner

I denna rapport sammanställer Boverket sin bevakning av bostadspolitiskt relevanta frågor inom EU-samarbetet. Materialet spänner över många politikområden och låter sig inte helt lätt sammanfattas. Här väljer vi i stället att försöka att fånga upp de strömningar som vi uppfattar som mest intressanta just nu ur ett svenskt perspektiv.

Ökat fokus på urbana frågor

Stadsdimensionen är en central beståndsdel i sammanhållningspolitiken 2014–2020. Inom regionalfonden har det avsatts särskilda medel för hållbar stadsutveckling. Kommissionen vill genom sitt förslag till en urban agenda för EU ta ett mer samlat grepp över frågor som rör och påverkar städer.

Nya investeringsöppningar för bostadssektorn

Inom den föreslagna investeringsplanen för Europa kan det finnas möjligheter att investera i bland annat energireoveringar, urban utveckling och social infrastruktur och flera länder har angett att de vill investera i bostadssektorn. En särskild investeringskommitté fattar de slutgiltiga besluten om vilka projekt som ska tilldelas stöd från den nya fonden för strategiska investeringar.

Energiutmaningen lyfts

Den nya kommissionen prioriterar energifrågor. EU-medel kanaliseras till detta område inom struktur- och investeringsfonderna, forsknings- och innovationsprogrammet Horisont 2020 och den nyligen framlagda investeringsplanen. En europeisk energiunion med ökad försörjningstrygghet och mer förnyelsebar energi är prioriterad, men kommissionen vill även se ökad energieffektivisering, exempelvis genom en högre renoveringstakt.

Svensk bostadsmarknad oroar kommissionen

Utvecklingen på bostadsmarknaden är numera en del av övervakningen i EU:s system för ekonomisk styrning. Kommissionen fortsätter att lyfta de potentiella riskerna på svensk bostadsmarknad. Kommissionen noterar bland annat att hushållens skuldsättning återigen ökar och att de inflationsjusterade bostadspriserna har tagit fart trots relativt höga priser. De åtgärder som antagits och aviserats i Sverige bedöms inte vara tillräckliga. Sverige granskas inom ramen för proceduren för makroekonomiska obalanser i den nya planeringsterminen som inleddes i slutet av 2014.

Social samordning stärks

Sysselsättningssituationen och den sociala situationen har också vävts in i EU:s system för ekonomisk styrning och följs noga på EU och medlemsstatsnivå. Medlemsländerna uppmanas att prioritera sociala investeringar och modernisera sina välfärdssystem. Trycket på kommissionen att lägga fram en EU-strategi för hemlöshet ökar.

Ny migrationspolitisk agenda

Stockholmsprogrammet, EU:s arbetsprogram för rättsliga och inrikes frågor, har löpt ut och en ny EU-agenda ska tas fram inom migrationspolitikens område. Detta är ett av kommissionens prioriterade områden 2015. En solidarisk ansvarsfördelning mellan medlemsländerna och respekt för grundläggande rättigheter är exempel på sådant som lyfts.

Rättighetsfrågor på agendan

Grundläggande rättigheter har en tydligare plats på EU:s agenda. Kommissionen inrättar en högnivågrupp för att fördjupa samarbetet i frågor som rör diskriminering, jämställdhet och mångfald och trycker på för ett antagande av det så kallade antidiskrimineringsdirektivet.

Byggsektorns konkurrenskraft ska stärkas

EU:s konkurrenskraft ska stärkas och potentialen i den betydelsefulla byggsektorn lyfts fram. Fortsatt standardiseringsarbete är en beståndsdel. Det har även tagits initiativ till så kallad "fitness check" för att se hur byggsektorn påverkas av EU-lagstiftning inom inre marknaden och energieffektivisering.

Inledning

Boverket följer utvecklingen inom EU när det gäller rättsfall, beslut, ställningstaganden och uttalanden som kan ha betydelse för utformningen av bostadspolitiken på den nationella nivån och som alltså kan påverka förutsättningarna för svensk bostadspolitik.

Inriktning och avgränsningar

Bostadspolitiken tillhör inte EU:s kompetensområden, men EU-samarbetet påverkar förutsättningarna för bostadspolitiken på den nationella nivån. **Konkurrens- och statsstödsreglerna**, innebär t.ex. vissa restriktioner vad gäller bostadspolitiska åtgärder. Frågor som rör bostäder och boendeförhållanden kan också komma upp inom **socialpolitiken**, **migrationspolitiken** samt **urban- och regionalpolitiken**. Det handlar då om bostaden som social rättighet, bostäder som ett led i att främja integration och motverka social utestängning eller som en förutsättning för arbetskraftsinvandring.

EU:s **energipolitik** har inneburit allt högre krav på energieffektiviseringar för att EU ska nå upp till sina energimål, vilket påverkar bostadssektorn. Inom **industripolitiken** tas initiativ för att lyfta europeisk industris konkurrenskraft, vilket inbegriper satsningar på byggsektorn.

Slutligen har den ekonomiska och finansiella krisen och behovet av samordning av medlemsländernas **ekonomi- och finanspolitik** medfört ökat fokus från EU:s sida på väl fungerande bostadsmarknader i medlemsländerna.

Denna rapport avgränsas till frågor som ligger inom de ovan nämnda politikområdena. Förutsättningarna för bostadspolitiken kan även påverkas genom beslut som fattas inom till exempel miljöpolitiken och skattepolitiken, men det behandlas alltså inte här. Vi har även valt att utelämna byggtekniska frågor, där Boverket genom andra kanaler deltar i framtagandet av direktiv och i standardiseringsarbeten.

Metod och källor

Huvudsaklig källa är publicerade meddelanden och andra dokument som återfinns på de olika EU-institutionernas webbplatser, framförallt kom-

missionens och Europaparlamentets, samt Europeiska unionens officiella tidning (EUT). Framställningen här blir med nödvändighet kortfattad och syftar bara till en orientering. Noggranna källhänvisningar och hyperlänkar direkt till ursprungsdokument och webbsidor underlättar för läsaren att vid behov själv gå vidare.

Rapportens uppläggning

Fokus ligger på vad som hänt år 2014 eller är på gång inom den närmaste framtiden. För att underlätta för läsaren att gå vidare utgörs flertalet referenser av klickbara länkar. Beskrivningar av bakgrund och sammanhang har i möjligaste mån lagts i rutor i marginalen. Se även Boverkets tidigare rapporter¹.

Begrepp och förkortningar

Institutioner samt utskott, kommittéer och liknande

- ReK (eng. CoR) = Regionkommittén. Rådgivande EU-organ till de större EU-organen som representerar regionala och lokala myndigheter i EU.
- EESK (eng. EESC) = Europeiska ekonomiska och sociala kommittén. Rådgivande EU-organ till de större EU-organen som samlar arbetsgivare, arbetstagare och andra ekonomiska och sociala intressegrupper.
- EIB = Europeiska investeringsbanken
- ECSR = Europeiska Kommittén för sociala rättigheter. Granskar efterlevnaden av Europarådets sociala stadga
- CLRAE = Europarådets kongress för lokala och regionala organ. Granskar efterlevnaden av Europakonventionen om kommunal självstyrelse
- FRA = Fundamental Rights Agency. EU:s byrå för grundläggande rättigheter

Övriga begrepp

- SGEI = Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse
- SAM = State Aid Modernisation, ett initiativ till generell översyn av statsstödsreglerna
- ESI = Europeiska struktur- och investeringsfonder
- EFSI = Europeiska fonden för strategiska investeringar
- ERUF = ERDF = Europeiska regionala utvecklingsfonden, ska stärka den ekonomiska och sociala sammanhållningen i EU genom att utjämna regionala skillnader, en av EU:s strukturfonder (inte att förväxla med EUF = Europeiska utvecklingsfonden som ger stöd till utveckling i länder utanför EU)

¹ Rapporter har publicerats årligen sedan 2008. I de första rapporterna finns mer fylliga redovisningar av respektive sakområde och berörda artiklar i fördragen.

- ESF = Europeiska socialfonden, instrument för att stödja sysselsättningen i medlemsstaterna och för att främja den ekonomiska och sociala sammanhållningen, en av EU:s strukturfonder
- GSR (eng. CSF) = den gemensamma strategiska ramen för fonderna inom sammanhållningspolitiken under innevarande programperiod.
- UDN = Urban Development Network, ett nätverk för stadsutveckling som vänder sig till myndigheter på stadsnivå som är ansvariga för Regionalfondsfinansierad integrerad stadsutveckling
- ITI = Integrerade territoriella investeringar (Integrated Territorial Investments), verktyg för hållbar stadsutveckling inom sammanhållningspolitiken
- CLLD = Lokalt ledd utveckling (Community-led Local Development), verktyg för hållbar stadsutveckling inom sammanhållningspolitiken
- MIP = Förfarandet för makroekonomiska obalanser. (Macroeconomic Imbalance Procedure). Ett nytt verktyg för att upptäcka och korrigera riskfylld ekonomisk utveckling.
- IDR = Fördjupad granskning (In-depth review). Nationell översyn av länder som uppvisar potentiella makroekonomiska obalanser.
- EUT = Europeiska unionens officiella tidning (EUT) utges varje vardag (på webben) på EU:s alla officiella språk

Inför 2015

Under 2014 har det hållits val och en ny kommission och ett nytt parlament har tillträtt. Detta har bland annat genererat nya prioriteringar.

Junckers tio prioriteringar

I samband med att Jean-Claude Juncker blev klar som ny kommissionsordförande presenterade han sin agenda för hur kommissionen ska ledas de närmaste fem åren. Junckers politiska riktlinjer², och kommissionens övergripande mål för 2014-2020, innehåller tio prioriteringar.

1. En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investering. **Investeringsplan** som mobiliserar upp till 300 miljarder euro. Bättre regler för små och medelstora företag.
2. Sammankoppla den **digitala inre marknaden**
3. Skapa en **”energiunion”** för att minska EU:s beroende av energi och samtidigt få ned energipriserna. Andelen förnyelsebar energi ska bli högst i världen och energieffektiviteten ska öka.

Den 1 november tillträdde den nya kommissionen.

Kommissionen består av 28 kommissionärer, en från varje land. Kommissionärerna ansvarar för ett eller flera politikområden. Arbetet i kommissionen leds av ordföranden luxemburgaren Jean-Claude Juncker.

² [En ny start för EU](#): Mitt program för sysselsättning, tillväxt, rättvisa och demokratisk förändring Politiska riktlinjer för nästa Europeiska kommission

4. Stärka den **inre marknaden**. Industrins andel av ekonomin ska ökas från dagens 16 till 20 procent. Öka kontrollen på banker och skapa en ”kapitalmarknadsunion” för att förbättra möjligheterna till finansiering. Se över utstationeringsdirektivet. Slå till mot skatteflykt och -fiffel.
5. Fördjupa det **ekonomiska samarbetet** och göra det rättvisare genom att införa en social aspekt på framtida krisprogram.
6. Få igenom **frihandelsavtalet med USA**, men under vissa villkor.
7. Instifta en kommissionärspost med ansvar för **grundläggande rättigheter och rättsstatlighet**. Trycka på för lagstiftning mot diskriminering, dataskydd och gränsöverskridande brottslighet.
8. En ny **migrationspolitik** med större ”solidarisk” ansvarsfördelning mellan medlemsländerna och säkra Europas gränser.
9. Göra EU till en starkare **global aktör** genom att tillsätta en erfaren och stark utrikeschef som samlar flera kommissionärer i sitt arbete. Större frivilligt försvarssamarbete mellan medlemsländerna. Inga fler medlemsländer under de kommande fem åren.
10. Öka **öppenheten och demokratin** i EU genom att göra lobbyistregistret obligatoriskt i alla EU-institutioner och öka de nationella parlamentens makt.

Investeringsplan för ökade investeringar

I november presenterade Juncker den utlovade investeringsplanen³, vars syfte är att främja jobbskapande och få fart på tillväxten i EU genom ökade investeringar. Planen, som avser de tre kommande åren, finansieras genom en ny europeisk fond för strategiska investeringar (EFSI). 21 miljarder euro från EU beräknas kunna mobilisera minst 315 miljarder euro, främst genom privata finansieringar. Investeringar ska gå till områden som är strategiskt viktiga för EU, som energi, transport, bredband, utbildning samt forskning och utveckling. Det är också möjligt att stödja infrastruktur inom det sociala området och urban utveckling. Enligt förslaget kommer pengar inte att öronmärkas för ett särskilt land, utan ges till projekt baserat på dess kvalité. En styrelse, bestående av kommissionen, Europeiska investeringsbanken och andra bidragsgivare, ska besluta om den allmänna inriktningen, riktlinjerna för investering, riskprofilen, den strategiska politiken och tillgångsfördelningen i fonden för strategiska investeringar. En investeringskommitté, bestående av oberoende marknadsexperter, ska granska projekt och besluta om vilka som ska få stöd från fonden. Medlemsstaterna har fått lämna in förslag på lämpliga investeringsprojekt och Sverige har valt att lyfta fram fyra större projekt: tunnelbaneutbyggnad i Stockholm, järnvägsutbyggnad av lokal- och regionaltåg i Sydsverige, elkabeln mellan Sverige och Finland, samt startkapital när

³ [COM\(2014\) 903 En investeringsplan för Europa](#)

företagare vill starta företag. En del länder har angett att de vill investera i bostadssektorn.⁴

Kommissionen kommenterar också situationen i varje medlemsstat. I ett dokument⁵ som beskriver investeringar i Sverige lyfts den svenska bostadssituationen som ”den största utmaningen”. Kommissionen pekar på att investeringar har varit låga under en lång tid. I ljuset av den starka befolkningsutvecklingen, den stigande urbaniseringen och bostadsbristen, finns det stora investeringsbehov i landet skriver kommissionen.

Ett förslag till förordning för den Europeiska fonden för strategiska investeringar (EFSI) presenterades nyligen av kommissionen.⁶

Regelverket ska godkännas av Europaparlamentet och Europeiska rådet och förväntas träda i kraft i juni. Projekt som ska finansieras inom ramen för det nya investeringspaketet ska samordnas med de Europeiska struktur- och investeringsfonderna.

Kommissionens tillväxtöversikt för 2015

I slutet av november presenterade kommissionen sin årliga tillväxtöversikt⁷. Tillväxtöversikten innehåller prioriteringar inför kommande år och publiceringen är även startskottet för den europeiska planeringsterminen; EU:s samordningscykel för ekonomi- och finanspolitiken. I översikten skisserar kommissionen allmänna ekonomiska prioriteringar för EU och ger medlemsländerna politiska riktlinjer för det kommande året.

I tillväxtöversikten anger kommissionen tre huvudlinjer för EU:s ekonomiska politik och socialpolitik: 1) stimulans till investeringar, 2) en förnyad vilja till strukturreformer och 3) ökat budgetansvar.

Investeringar krävs för att modernisera välfärdssystemen, finansiera utbildning, forskning och innovation, modernisera transportinfrastrukturen, ge så många som möjligt tillgång till snabbare bredband samt för att utveckla effektivare och mer miljövänlig energi.

Strukturreformer behövs när fokus flyttas från att lösa akuta problem till följd av krisen till att skapa goda förutsättningar för tillväxt och sysselsättning. På EU-nivå är fördjupningen av den inre marknaden den viktigaste strukturreformen.

För EU-länderna rekommenderar kommissionen en satsning på ett antal viktiga reformer: att öka dynamiken på arbetsmarknaden och ta itu med den höga arbetslösheten, att se till att pensionssystemen och de sociala trygghetssystemen är effektiva och tillräckliga, att skapa flexibla varu- och tjänstemarknader, att förbättra villkoren för företagens investeringar och kvaliteten på investeringarna i forskning och innovation samt att effektivisera de offentliga förvaltningarna i EU.

⁴ http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/what/index_en.htm#taskforce

⁵ http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/docs/country_profiles/sweden-country-file_en.pdf

⁶ [COM\(2015\) 10 final](#) Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on the European Fund for Strategic Investments and amending Regulations (EU) No 1291/2013 and (EU) No 1316/2013

⁷ [KOM\(2013\)800](#) Årlig tillväxtöversikt för 2014

Rapport om förvarningsmekanismen

Tillväxtöversikten åtföljs av en rapport om en förvarningsmekanism⁸, som syftar till att kartlägga och åtgärda ekonomiska obalanser som kan hämma den ekonomiska utvecklingen. Med tillväxtöversikten kommer även ett förslag till en gemensam sysselsättningsrapport, som analyserar sysselsättningssituationen i EU och medlemsländernas politik på området.⁹

En nyhet är att sysselsättningsindikatorer och sociala indikatorer förs in i förfarandet vid makroekonomiska obalanser i syfte att få en bättre bild av arbetsmarknaden, den sociala utvecklingen och sociala risker. När det gäller enskilda länder anser kommissionen att ytterligare analyser (fördjupade granskningar) är befogade för 16 länder, däribland Sverige. Detta för att man i detalj ska kunna se över uppbyggnaden och avvecklingen av obalanser och åtföljande risker.

Kommissionens arbetsprogram för 2015

I december lade Kommissionen fram sitt arbetsprogram för 2015 "A new start: European Commission work plan to deliver jobs, growth and investment",¹⁰ med tillväxt och sysselsättning som den stora övergripande prioriteringen. Inför programmets framtagande granskade kommissionen 450 befintliga lagförslag med resultatet att 80 av dem dras tillbaka, av tekniska eller politiska skäl.¹¹ I stället prioriteras 23 nya initiativ, förslag som kommer att läggas fram under året.¹² Bland prioriteringarna märks investeringsplanen, en digital inre marknad, skapandet av en energiunion, en ny agenda för migrationspolitiken och rättvis beskattning. Arbetsprogrammet beskrevs av Juncker som en översättning av de tio prioriteringarna i de politiska riktlinjerna till konkreta åtgärder.

Fördjupad integration och standardiseringar inom byggmarknaden nämns som en del av en inre marknadsstrategi för varor och tjänster. Kommissionen avser även att skapa ett ramverk för finansiella institutioner som inte är banker i syfte att hantera kriser på samma sätt som för banker. Ett paket för arbetskraftens rörlighet kommer läggas fram som även är avsett att bemöta missbruk genom bättre samordning av systemen för social trygghet, en målinriktad översyn av direktivet om utstationering av arbetstagare och ett förbättrat Eures.

Kommissionen har kritiserats för en del tillbakadraganden, bland annat liggande förslag om ändringar i avfallsdirektiv. Kommissionen avser dock att återkomma med ett mer ambitiöst förslag under 2015.

[Länk till mer information](#)

Rådets strategiska agenda

Vid sitt möte i juni kom Europeiska rådet överens om fem prioriterade områden som vägledning för EU:s arbete under de kommande 5 åren.

⁸ [COM\(2014\) 904](#) Rapport om förvarningsmekanismen 2015

⁹ [COM\(2014\)906](#)

¹⁰ [COM\(2014\) 910](#)

¹¹ http://ec.europa.eu/atwork/pdf/cwp_2015_withdrawals_en.pdf

¹² http://ec.europa.eu/atwork/pdf/cwp_2015_new_initiatives_en.pdf

EURES (EUropean Employment Services) är ett samarbetsnätverk som ska främja fri rörlighet för arbetstagare inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES).

Prioriteringarna anges i dokumentet "*Strategisk agenda för unionen i tider av förändring*".¹³ De fem prioriterade områdena är

- Sysselsättning, tillväxt och konkurrenskraft
- Makt till och skydd av medborgarna
- Energi- och klimatpolitik
- Frihet, säkerhet och rättvisa
- EU som stark global aktör

Syftet är att bygga upp starkare ekonomier med fler jobb, ett samhälle som både utvecklar och skyddar sina medborgare, hållbar energi- och klimatpolitik, ett EU för frihet, säkerhet och rättvisa samt EU:s roll i världen. Den strategiska agendan kommer att användas vid planeringen av Europeiska rådets arbete och fungera som en utgångspunkt för andra EU-institutioners arbete.

Lettland och Luxemburg ordförande 2015

Lettland tog över ordförandeskapet för det Europeiska rådet vid årsskiftet. Lettland lägger upp arbetet kring tre fokusområden; ett konkurrenskraftigt Europa, ett digitalt Europa och ett engagerat Europa. Konkret handlar det främst om investeringspaketet och en fördjupad ekonomisk och monetär union. Industripolitik, energiunion och inre marknad kommer också att prioriteras. Den europeiska planeringsterminen kommer att utvärderas. Prioriteringen baseras på Europeiska rådets strategiska agenda och kommissionens lista på tio prioriteringar.

Under den andra halvan av 2015 kommer Luxemburg att hålla i ordförandeskapet.

[Det lettiska ordförandeskapets hemsida](#)

[Ordförandeskapsprogrammet](#)

EU har sedan 1983 utlyst s.k. **europeiska temaår** för att uppmärksamma viktiga samhällsliga och politiska frågor inom unionen.

2015 – det europeiska året för utveckling

2015 är utsett till det europeiska temaåret för utvecklingssamarbete. Motot är "vår värld, vår värdighet, vår framtid" och syftet är att öka medvetenheten om utveckling i hela Europa. Fokus ligger både på den europeiska utvecklingspolitiken och den nya globala utvecklingsagendan och framtagandet av nya hållbarhetsmål inom FN.

[Kommissionens webbplats för det europeiska utvecklingsåret](#)

¹³ <http://www.regeringen.se/content/1/c6/24/74/74/3b1a95f6.pdf>

Ekonomi- och finanspolitik

Dessa frågor behandlas av kommissionens generaldirektorat för ekonomi och finans. Ny kommissionär är Pierre Moscovici.

Den europeiska planeringsterminen är en årligen återkommande cykel inom vilken EU-länderna samordnar sin budgetpolitik, makroekonomiska politik och strukturpolitik.

Planeringsterminen infördes med start år 2011. De landspecifika råd som utfärdas till medlemsstaterna i juni-juli ska tjäna som politisk vägledning inför det nationella budgetarbetet.

Inom området ekonomi- och finanspolitik är EU:s återhämtning från den ekonomiska och finansiella krisen högsta prioritet och det pågår bland annat ett arbete för att fördjupa EMU och förhindra framtida bankkriser. Vi uppehåller oss främst vid de landspecifika råd som tas fram inom ramen för den europeiska planeringsterminen och som har direkt koppling till bostadsmarknaden.

Landsspecifika råd som rör bostadssektorn

I juni antog ministerrådet kommissionens landsspecifika råd till Sverige¹⁴ och övriga medlemsstater. Rekommendationerna bygger på en genomgång av medlemslänternas planer för sunda offentliga finanser (stabilitets- eller konvergensprogram) och politiska insatser för fler jobb och högre tillväxt (nationella reformprogram). Kommissionen har också granskat medlemslänterna för att se om de uppvisar några makroekonomiska obalanser och för sju länder, däribland Sverige, gjordes en fördjupad granskning. Två av de fyra rekommendationer som Sverige får rör bostadsmarknaden, nämligen att:

- Dämpa hushållens låneökning och den privata skuldsättningen. I detta avseende begränsa effekterna av den gynnsamma behandlingen av lån i inkomstbeskattningen genom att stegvis begränsa skatteavdragen för räntor på bostadslån och/eller höja fastighetsskatten. Vidta ytterligare åtgärder för att öka amorteringstakten på bostadslån.
- Ytterligare effektivisera bostadsmarknaden genom fortsatta reformer av hyressättningssystemet. I synnerhet tillåta mer marknadsorienterade hyror genom att röra sig bort från bruksvärdessystemet och ytterligare avreglera vissa segment på hyresmarknaden, samt ge större avtalsfrihet åt enskilda hyresgäster och hyresvärdar. Förkorta och förenkla plan- och överklagandeprocesser, genom att sänka och slå sam-

¹⁴ [RÅDETS REKOMMENDATION av den 8 juli 2014](#) om Sveriges nationella reformprogram 2014, med avgivande av rådets yttrande om Sveriges konvergensprogram 2014 (2014/C 247/25)

man administrativa krav, harmonisera byggkrav och standarder mellan kommunerna och öka öppenheten kring förfarandet vid marktilldelning. Uppmuntra kommunerna att upplåta egen mark för nybyggnation av bostäder.

I kommentarerna uttrycker kommissionen att den höga skuldsättningen i den privata sektorn, och i synnerhet hos de svenska hushållen, fortfarande är oroande. Skuldsättningen drivs på av fortsatt kredit tillväxt och en långsam amorteringstakt på bostadslånen och om räntan stiger, bostadspriserna sjunker och/eller makroekonomin utvecklas negativt, skulle hushållens höga skuldsättning vara en riskfaktor skriver kommissionen. De åtgärder som Sverige har vidtagit för att främja en ansvarsfull utlåning är inte tillräckligt menar kommissionen, som också noterar att Sverige varken har aviserat eller antagit några åtgärder för att ta itu med skatteavdragen för räntor på bostadslån.

Kommissionen kommenterar även den svenska bostadsmarknaden, som under de senaste två årtiondena har kännetecknats av stora prisökningar och är en källa till instabilitet. Ineffektiva inslag tynger fortfarande tillgången på bostäder, vilket framför allt är följderna av en omständlig planprocess, begränsad konkurrens inom byggsektorn och en hög grad av hyresreglering. Tillsammans med skatteregler som gynnar lånefinansiering av bostäder tenderar dessa effektivitetsbrister att pressa upp bostadspriserna och hushållens skuldsättning menar kommissionen.

Sammanfattningsvis, skriver kommissionen i medföljande arbetsdokument om den svenska bostadsmarknaden, förefaller de nyligen antagna och aviserade åtgärderna vara relevanta och trovärdiga vad gäller att lösa vissa av problemen kopplade till utbudet på den svenska bostadsmarknaden, men de förefaller sakna ambition och räckvidd. Mer omfattande reformer som löser de komplicerade flaskhalsarna på utbudssidan skulle vara därför motiverade.

[Rekommendationer, arbetsdokument och fördjupad granskning](#)

[Mer information om kommissionens råd till Sverige](#)

Bostadsmarknaden i fokus för fler länder

Ett flertal medlemsländer har fått råd som rör bostadsrelaterade frågor. Housing Europe har gjort en sammanställning över landsspecifika råd som adresserar frågor med koppling till bostadsmarknaden.

Sociala bostadssektorn i Nederländerna ska fokusera på rätt hushåll

Nederländerna uppmanas att öka insatserna för en reformering av bostadsmarknaden genom att påskynda minskningen av ränteavdrag, en mer marknadsorienterad prissättning på hyresmarknaden och ytterligare relatera hyrorna till hushållens inkomster inom den sociala bostadssektorn. Vidare uppmanas Nederländerna att övervaka effekterna av reformerna i den sociala bostadssektorn i fråga om tillgång och kostnad för låginkomsthushåll och fortsätta arbetet med att säkerställa att den sociala bostadspolitikerna fokuserar på de hushåll vars behov är störst.

Housing Europe är en intresseorganisation och ett europeiskt nätverk bestående av allmännyttiga, kooperativa och sociala bostadsorganisationer.

<http://www.housingeurope.eu/>

Prisutvecklingen i Storbritannien behöver bemötas

Storbritannien uppmanas att bemöta den snabba ökningen av fastighetspriserna i tillväxtområden, och i synnerhet i London. Kommissionen föreslår en justering av ”Help to buy 2”-systemet och att riskerna i samband med hög skuldsättning minskas. Snedvridningar i fastighetsbeskattningen bör åtgärdas och fler åtgärder bör genomföras för att öka utbudet av bostäder.

Storbritannien rekommenderas att främja långsiktiga hyresavtal

Av kommissionens rapport om makroekonomiska obalanser i Storbritannien framgår att den brittiska hyresmarknaden är relativt oreglerad jämfört med vad som är typiskt för EU i övrigt och att det finns utrymme för att främja långsiktiga hyresavtal som kan gynna både hyresgäster och hyresvärdar. Det skulle också kunna minska tendenserna till en allt högre andel ägda bostäder, vilket i sin tur skulle kunna minska trycket på de stigande bostadspriserna, som drivs av dem som försöker få fotfäste i bostadskarriären via ägd bostad.

[Länk till Housing Europes sammanställning](#)

Utvärdering i den årliga tillväxtöversikten

Kommissionens årliga tillväxtöversikt¹⁵, som publicerades i mitten av november, innebär startskottet för 2015 års planeringstermin. I rapporten om förvarningsmekanismen¹⁶, som publicerades tillsammans med tillväxtöversikten, lyfts potentiella makroekonomiska obalanser i medlemsstaterna. Här ges också landsspecifika kommentarer. Situationen i Sverige beskrivs så här:

I den uppdaterade resultattavlan ligger /.../ den privata sektorns skuld ovanför de indikativa tröskelvärdena. /.../ Den höga nivån på den privata sektorns skuldsättning är stabil, men kräver fortsatt uppmärksamhet. /.../ Ökningen av hushållens skuldsättning har avstannat efter det att bolånereformer genomförts, men hushållens skuldsättning har återigen ökat sedan 2012. /.../ De inflationsjusterade bostadspriserna, som stabiliserats på en hög nivå 2011 och 2012, har återigen börjat stiga dynamiskt sedan mitten av 2013 och bostadsmarknaden är fortfarande sårbar för en obalanserad utveckling med allvarliga begränsningar på utbudssidan. Riskerna inom banksektorn verkar vara begränsade även om hushållens höga skuldsättning gör bankerna mer sårbara för förlorat förtroende om bostadspriserna skulle sjunka markant.

Sammantaget finner kommissionen att Sverige bör granskas även fortsättningsvis för att se om obalanser kvarstår eller rättas till. Kommissionen kommer att lägga fram sin slutliga bedömning – som görs på grundval av de nationella programmen och med beaktande av de fördjupade granskningarna (in-depth reviews) som presenteras i vår – i paketet med de landsspecifika rekommendationerna 2015.

¹⁵ [COM\(2014\)902](#) Annual growth survey 2015

¹⁶ [COM\(2014\)904](#) Alert Mechanism Report 2015

Indikatorer som kommissionen tittar på är bland annat:

- Den privata sektorns skuld som andel av landets BNP, med en tröskel på 133 procent.
- Årliga procentuella förändringar i bostadspriser, med ett riktvärde på 6 procent.

Olikheterna mellan bostadsmarknaderna i EU ökar

I rapporten kommenteras även utvecklingen på bostadsmarknaderna inom EU. Bland annat mäts den årliga förändringen i inflationsjusterade bostadspriser, som under 2013 varierade från prisfall på mer än tio procent i Kroatien och Spanien till prisökningar över tröskelvärdet på sex procent i Lettland och Estland. Skillnaderna förklaras med att marknaderna har planat ut i de flesta medlemsstater, medan de i andra förväntas göra det under de kommande åren. Sverige nämns eftersom bostadsmarknaden har tagit fart trots relativt höga priser. På ett övergripande plan är bostadsinvesteringarna alltfjämt dämpade. Kommissionen hänvisar bland annat till avsnittet *Institutional Features and Regulation of Housing and Mortgage Markets i Quarterly Report on the Euro Area, 2014*.¹⁷

Den europeiska planeringsterminen ska ges mer tyngd

EU-kommissionen vill förenkla och förstärka den europeiska planeringsterminen genom att göra den mer målinriktad och ge den mer politisk tyngd. Ökad ansvarsskyldighet och större delaktighet för alla aktörer bör stärka den sociala marknadsekonomin och effektivisera samordningen av den ekonomiska politiken på EU-nivå skriver kommissionen.¹⁸

¹⁷ http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/qr_euro_area/2014/qrea2_en.htm

¹⁸ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-2235_sv.htm

Konkurrens- och statsstödsregler

Dessa frågor hanteras av generaldirektoratet för inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag respektive generaldirektoratet för konkurrens. Nya kommissionärer är Elżbieta Bieńkowska och Margrethe Vestager.

Den fria konkurrensen har varit en central fråga inom EU från allra första början. För bostadspolitiken innebär denna grundläggande princip bland annat att det som huvudregel inte är tillåtet med statsstöd till bostadsbyggnad. Som statsstöd räknas alla former av stöd med offentliga medel, även till exempel skattelättnader samt lån och lånegarantier som höjer ett företags kreditvärdighet i förhållande till konkurrenterna. Undantag kan medges om eventuella statliga stöd anmäls till och godkänns av EU-kommissionen. Det finns också en rad generella undantag från förbudet mot statsstöd, såväl i fördraget som genom särskilda förordningar. Därutöver kan bestämmelserna om statsstöd till tjänster av allmänt ekonomiskt intresse vara tillämpliga inom bostadssektorn.

Nyheter inom statsstödsreglerna

2012 inledde kommissionen moderniseringen av EU:s regler om statligt stöd (förkortat SAM). Initiativet syftar till att snabba upp den ekonomiska tillväxten och handläggningen av statliga stöd som främjar EU2020-målen och koncentrera kontrollen av statligt stöd i unionen till de stöd som mest snedvrider konkurrensen.

Nya riktlinjer för miljö- och energistöd

Den 9 april antog kommissionen nya riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020¹⁹. Riktlinjerna är tillämpliga från den 1 juli. Det övergripande strategiska målet med översynen av riktlinjerna var att hjälpa EU-länderna att göra bättre investeringar för att uppfylla målen i EU:s energipolitik och att effektivisera stödet för att förbättra miljöskyddet. Det handlar bland annat om att främja investeringar i energieffektivitet, bättre rikta det offentliga stödet till förnybara energikällor och främja användningen av subventioner för att förbättra sammanlänkningen och utveckla gränsöverskridande nät. Syftet med de nya riktlinjerna är att se till att miljö- och energistödåtgärder snedvrider konkur-

Moderniseringen av statsstödsreglerna (SAM) är ett initiativ från kommissionen 2012 med tre syften:

- Främja tillväxt på en starkare, dynamisk och konkurrenskraftig inre marknad
- Inrikta insatserna på de fall som mest påverkar den inre marknaden
- Enhetligare regler och snabbare beslut.

För en närmare beskrivning se "EU och bostadspolitiken 2012" från Boverket.

¹⁹ [2014/C200/01](#)

rensen så lite som möjligt, särskilt genom att begränsa stödet så mycket som möjligt och främja marknadsvänliga instrument. De nya riktlinjerna kommer att vara helt förenliga med EU:s klimatförändrings- och energimål i Europa 2020-strategin och vara till stöd för medlemsstaterna i arbetet med att nå dem.²⁰

Ny gruppundantagsförordning²¹ om statligt stöd antagen

I maj antog kommissionen en ny gruppundantagsförordning.²² Gruppundantagsförordningen gäller undantag från skyldigheten att anmäla statligt stöd. De stöd som uppfyller kriterierna i förordningen behöver inte anmälas till kommissionen på förhand, utan stöden kan tas i bruk i medlemsstaterna omedelbart utan kommissionens godkännande.

Den nya förordningen medför att en större del än tidigare av de statliga stöden kan tas i bruk omedelbart utan kommissionens förhandsgranskning. Antalet stödformer som omfattas av en enklare kontroll utökas från 26 till 44. Bland de nytillkomna stöden som kan undantas från anmälningsskyldigheten märks stöd till bredbandsinfrastrukturprojekt och stöd till främjande av kultur och kulturarv, liksom, under vissa förutsättningar, investeringsstöd till lokal infrastruktur, energiinfrastruktur och verksamhetsstöd för produktion av förnybar energi. Tanken med översynen har bland annat varit att underlätta stöd till forskning, utveckling och innovation och stöd till demonstrations- och pilotprojekt. För att förbättra stödets kvalitet och minimera effekter av stöden som snedvrider konkurrensen åläggs medlemsstaterna att göra en efterhandsutvärdering om stödets effekter i fråga om stora stödordningar.

Stöd för projekt av gemensamt europeiskt intresse

Den 20 juni lämnade kommissionen ett meddelande om kriterier vid bedömningen av förenligheten med den inre marknaden hos statligt stöd för att främja genomförandet av viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse.²³

Enligt ett pressmeddelandes syftar detta till att underlätta genomförandet av större projekt som ger ett betydande bidrag till den ekonomiska tillväxten, sysselsättningen och konkurrenskraften hos den europeiska industrin och ekonomin. Sådana projekt kan medföra starka spridningseffekter på hela den inre marknaden och det europeiska samhället, men är ofta svåra att finansiera på grund av de betydande tekniska eller ekonomiska risker och det nödvändiga gränsöverskridande samarbete sådana projekt innebär. Meddelandet kommer att göra det möjligt för medlemsstaterna att finansiera och därmed förverkliga projekt som annars inte skulle ha genomförts.

²⁰ [COM\(2014\) 249](#) Rapport om konkurrenspolitiken 2013

²¹ Ska inte förväxlas med kommissionens beslut av den 20 december 2011 om tillämpningen av artikel 106.2

²² [KOMMISSIONENS FÖRORDNING \(EU\) nr 651/2014 av den 17 juni 2014](#)

genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget

²³ [2014/C 188/02](#)

Vidare sägs att kommissionen är ansvarig för att styra statliga stöd på den inre marknaden så att medlemsstaterna undviker att bevilja selektiva fördelar till vissa företag på bekostnad av andra. I meddelandet fastställs de kriterier enligt vilka kommissionen kommer att bedöma de stödåtgärder som införs av medlemsstaterna för att stödja IPCEI (viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse). Detta gör att företag och medlemsstater kan förlita sig på stabila och tydliga regler när de utformar sina stödåtgärder.

Bostäder torde beröras mera indirekt – i första hand genom t.ex. infrastrukturåtgärder som berör energiförsörjning och transnationella transportprojekt. Den sameuropeiska forskningsanläggningen ESS tas upp som ett typexempel på projekt av gemensamt europeiskt intresse.

Stöd till företag i svårigheter

Den 9 juli antog kommissionen nya riktlinjer för stöd till undsättning och omstrukturering av icke-finansiella företag i svårigheter.²⁴

Riktlinjerna har förnyats både vad avser definitionen av ”företag i svårigheter” och vad avser – vilket gjorts mera objektivt mätbart – hur ett tillfälligt omstrukturingsstöd kan se ut. I princip exkluderas alla andra former av statliga stöd till företag i kris.

Det tillfälliga omstrukturingsstödet är ett likviditetsstöd, som kan beviljas små och medelstora företag eller små statliga företag för en period på högst 18 månader (det finns även ett tillfälligt undsättningsstöd som kan beviljas för en period om högst 6 månader). Ett villkor för att stödet ska beviljas är att en förenklad omstrukturingsplan lämnas till kommissionen. Såväl undsättningsstödet som det tillfälliga omstrukturingsstödet (för små och medelstora företag) kan också beviljas företag som inte befinner sig i svårigheter men som behöver en lösning av akuta likviditetsproblem.

I riktlinjerna har också kriterierna för ansvarsfördelning/eget bidrag ändrats vid beviljande av omstrukturingsstöd. I reglerna förutsätts det att investerarna, och vid behov efterställda fordringshavare, ska ansvara för företagets befintliga skulder. Dessutom ska investerarna delta i finansieringen av omstruktureringen med ett eget bidrag på minst 50 procent.

Sakprövning i ”Dutch case”

Den 27 februari 2014 meddelade Europeiska unionens domstol att man återförvisar mål C-132/12 P Stichting Woonpunt m.fl. mot kommissionen och mål C-133/12 P Stichting Woonlinie m.fl. mot kommissionen till Europeiska unionens tribunal. Dessa domstolsärenden, som rör kommissionens beslut den 15 december 2009 om allmännyttan i Nederländerna, är således inte slutligt avgjorda. I skrivande stund föreligger inte något avgörande från tribunalen i det återförvisade målet.

Det saken gäller är om kommissionen har ställt illegitima krav på att befintligt offentligt stöd skulle ändras samt om kommissionen ställt för stora krav på nya stödförfattningar innan de kunde godkännas. Två frågor prövades i EU-domstolen: dels om stiftelsen som överklagade

Boverket har i tidigare rapporter redogjort för turerna kring **EU-kommissionens beslut den 15 december 2009 om allmännyttan i Nederländerna**.

Beslutet avser vilka begränsningar som den holländska allmännyttan måste acceptera för att inte bryta mot EU:s statsstödsregler, t ex vilka inkomstgränser som ska gälla för hyresgästerna.

²⁴ [2014/C 249/01](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:2014/C_249/01)

kommissionens beslut hade rätt att klaga, dels om frågan kunde prövas i sak. Domstolen kom fram till att de som klagade var personligen berörda och därför hade rätt att klaga, i den del av beslutet som rör den befintliga stödordningen. Därutöver ansåg domstolen att frågan kunde sakprövas. Däremot ansåg inte domstolen att de klagande hade något berättigat intresse av att få det omtvistade beslutet ogiltigförklarat i den del som rör det senare införda projektstödet. Konsekvenserna av avgörandet innebär troligen att det är svårt att visa att man har rätt att klaga på ett beslut från kommissionen avseende ett kommande stöd. Utgången visar däremot att det går lättare att klaga på ett beslut från kommissionen som kräver ändringar i ett befintligt stöd.

I Nederländerna har begränsningar för allmännyttan, t ex vilka inkomstgränser som ska gälla för hyresgästerna, införts och tillämpas i enlighet med kommissionens beslut. Vilka konsekvenser tribunalens kommande avgörande kan få för dessa regler återstår att se. Det som tribunalen så småningom beslutar kan även komma att kasta nytt ljus över de förändringar som gjordes i Sverige 2011 avseende de svenska allmännyttiga bostadsbolagens ställning. Det är dock högst osäkert om det – i det fall man så skulle önska – går att ”vrida klockan tillbaka”.

I ämnet kan också hänvisas till en artikel i *European State Aid Law Quarterly* (3/2014) där frågor om Social Housing visavi EU:s konkurrensregler diskuteras för bl.a. ”Dutch case” och den svenska allmännyttan.²⁵

²⁵ <http://www.lexxion.de/en/verlagsprogramm-shop/details/4775/413/estal/estal-3/2014/tensions-between-social-housing-and-eu-market-regulations>

Politik för ”social housing”

Begreppet "social housing" omfattar bostäder som i medlemsstaterna har någon benämning som motsvarar "sociala", "överkomliga", "subventionerade", "allmännyttiga" eller liknande. Dessa bostäder kan - men behöver inte - tillhandahållas av offentligt ägda och/eller icke vinstdrivande bostadsföretag. Den officiella svenska översättningen är numera "subventionerade bostäder" och möjligen är den gemensamma nämnaren för alla medlemsstater utom just Sverige att denna sektor erhåller någon form av subventioner. Social housing-frågorna, som berör flera av EU:s politikområden, har kommit att uppmärksammas alltmer.

Regionkommittén efterfrågar en åtgärdsram för den subventionerade bostadssektorn

I ett yttrande om en EU-strategi för hemlöshet²⁶ efterfrågar Regionkommittén en mer aktiv roll från kommissionen när det gäller utarbetande av strategier, samarbete på EU-nivå och spridning av god praxis i frågor kopplade till hemlöshet. I samma yttrande efterfrågar Regionkommittén en EU-åtgärdsram för den subventionerade bostadssektorn. Detta skulle syfta till att:

- se till att de grundläggande rättigheterna efterlevs och att den EU-politik som påverkar bostadssektorn är konsekvent
- säkerställa att EU-fördraget följs, enligt vilket offentliga myndigheter själva kan besluta om hur den subventionerade bostadssektorn ska förvaltas och vilka hushåll som är berättigade till dessa bostäder
- främja social mångfald
- stödja den subventionerade bostadssektorns ekonomiskt balanserande funktion, i synnerhet genom att minska energiberoendet och främja lokal sysselsättning.

²⁶ ECOS-V-058 YTTRANDE En EU-strategi mot hemlöshet

EU-parlamentet oroas över utvecklingen på europeisk bostadsmarknad

Den 13 mars antog Europaparlamentet en resolution om sysselsättningsaspekter och sociala aspekter av trojkans (kommissionen, ECB och IMF) roll och verksamhet beträffande programländerna i euroområdet.²⁷ I punkt nr. 17 berörs frågan om subventionerat boende.

I den svenska översättningen lyder punkten som följer:

Europaparlamentet understryker att nya typer av fattigdom som berör medel- och arbetarklassen uppstår i vissa fall, där problem med att betala bolån och höga energipriser skapar energifattigdom och ett stigande antal vräkningar och utmätningar. Parlamentet är oroat över beläggen för att hemlösheten och utestängningen från bostadsmarknaden ökar, och påminner att detta är ett brott mot de grundläggande rättigheterna. Parlamentet rekommenderar medlemsstaterna och deras lokala myndigheter att införa en neutral bostadspolitik som främjar subventionerat boende och boende till ett rimligt pris för att lösa problemet med tomma bostäder²⁸ och att införa effektiva förebyggande politiska åtgärder för att minska antalet vräkningar.

Rapport om hyreslagar i EU uppmärksammas

Ett ”Economic Paper”²⁹ om hyreslagar inom EU publicerades i april av Generaldirektoratet för ekonomi och finans. Inom hyresgästorganisationerna i Europa har det väckt uppmärksamhet och man har i Österrike³⁰ gått så långt som att säga att EU-kommissionen hotar den socialt reglerade bostadsmarknaden. Innehållet i dokumentet upplevs som en försvagning av skyddet för hyresgästerna och på sikt ett avskaffande av hyresregleringar. Vidare sägs rapporten innebära ett förkastande av en allmännyttig bostadssektor, vilket är konjunkturpolitiskt kontraproduktivt och går emot subsidiaritetsprincipen. Man fortsätter med att säga att innehållet i dokumentet i slutändan kan komma att innebära ett slut på den styrfunktion bostadspolitiken har.

Man kan i sammanhanget beakta att kommissionen å andra sidan har synpunkter på den utbredda förekomsten av kortfristiga hyresavtal i Storbritannien, som år 2013 fick det landsspecifika rådet³¹ att vidta

²⁷ [2014/2007\(INI\)](#)

²⁸ I originaldokumentet görs en uppräknig: The parliament recommends that the Member States and their local authorities introduce neutral housing policies that favour social and affordable **housing**, **tackle** the issue of housing vacancy and implement effective prevention policies to reduce the number of evictions. Vi uppfattar det som att frågan om subventionerat boende till rimligt pris inte har med frågan om tomma bostäder att göra.

²⁹ http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/economic_paper/2014/pdf/ecp515_en.pdf

³⁰ http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20140521_OTS0139/eukommissionbedroht-sozial-geregelten-wohnungsmarkt

³¹ http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/csr2013_uk_en.pdf

”åtgärder för att förbättra den rättsliga ramen för hyresmarknaden, särskilt genom att göra längre hyreskontrakt mer attraktiva för både hyresgäster och hyresvärdar.”³²

Initiativ av europeiska boendeorganisationer

ERHIN

I april 2013 sjuöptes en plattform för kunskaps- och erfarenhetsutbyte om CSR inom sektorn för offentliga, sociala och överkomliga bostäder i Europa - ”**European Responsible Housing Initiative**” (ERHIN).

Det är organisationerna Housing Europe, IUT och DELPHIS som står bakom initiativet, som medfinansieras av Europeiska kommissionen.

<http://www.responsiblehousing.eu/en/>

Housing Europe, DELPHIS³³, internationella hyresgästorganisationen (IUT) och medlemmar av forumet ERHIN, presenterade en gemensam deklaration i Bryssel den 6 oktober 2014³⁴. Avsikten var att bekräfta sitt åtagande att arbeta tillsammans för att främja hållbart företagande, s.k. CSR (corporate social responsibility), inom sektorn för bostäder som är offentligt ägda och prismässigt överkomliga, i syfte att maximera de fördelar som detta innebär för samhället. Bland de tre punkter som deklarationen i huvudsak omfattar riktar sig den tredje punkten – direkt eller indirekt – till EU: ”Att investera i ansvarsfullt boende handlar om att skapa ett gemensamt värde och ekonomisk och social lönsamhet för medborgare och samhället. Länder i EU bör göra långsiktiga finansiella åtaganden för att tillhandahålla tillgängliga och prismässigt överkomliga bostäder. Undertecknade parter kommer att stödja alla former av investering och finansiella åtaganden som bidrar till att tillhandahålla och fortsätta utveckla en mer hållbar och prismässigt överkomlig bostadsmarknad i Europeiska unionen.”

I sammanhanget kan nämnas att FN-organet UNECE³⁵ i oktober 2014 antog en stadga, *Geneva UN Charter on Sustainable Housing*, med rekommendationer för en hållbar bostadsmarknad.³⁶

Nybildad referensgrupp om boende

Den internationella hyresgästföreningen IUT, Housing Europe och Eurocities har bildat en **Housing Reference Group** i syfte att informera parlamentsledamöter och andra beslutsfattare om bostadsrelaterade frågor. Bostadssektorns roll i en urban agenda och SGEI-regelverkets inverkan på den subventionerade bostadssektorn är exempel på frågor som lyfts.³⁷

³² Take steps to improve the legal framework of rental markets, in particular by making longer rental terms more attractive to both tenants and landlords.

³³ DELPHIS är en fransk organisation för sociala bostäder

³⁴

http://www.responsiblehousing.eu/en/upload/ERHIN_Outputs/ResponsibleHousingDeclaration_EN.pdf

³⁵ United Nations Economic Commission for Europe

³⁶ <http://www.unece.org/index.php?id=37235>

³⁷ [IUT Brussels News January 2015](#)

Regional- och urbanpolitik

Dessa frågor hanteras av
Generaldirektoratet för
Regional- och stadspolitik.
Ny kommissionär är
Corina Crețu.

EU:s regionalpolitik refereras ofta till som ”sammanhållningspolitiken”. Den ekonomiska, sociala och numera även territoriella sammanhållningen handlar om att minska eftersläpningen i de minst gynnade regionerna för att därigenom minska klyftorna mellan de olika regionerna inom EU. Målet är att modernisera regioner som har halkat efter, så att de kan komma ikapp resten av EU. De Europeiska struktur- och investeringsfonderna är de främsta verktygen för att förverkliga sammanhållningspolitiken och EU:s tillväxt- och sysselsättningsstrategi – Europa 2020. De Europeiska struktur- och investeringsfonderna är samlingsnamnet för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden.

En EU-agenda för städer

Mellan juli och september hölls ett offentligt samråd där européerna uppmanades bidra till en europeisk agenda för städer. I samband med samrådets öppnande lade kommissionen fram meddelandet ”De urbana aspekterna i EU:s politik – huvudpunkterna i en EU-agenda för städer”³⁸. I meddelandet beskrivs läget i städer runtom i Europa, EU-ländernas politik för städer samt urbaniseringens globala dimension.

Subsidiaritet och europeiskt mervärde

I meddelandet anges att över två tredjedelar av alla EU:s politiska åtgärder direkt eller indirekt påverkar städer, till exempel vad gäller transport, energi och miljö. En agenda för städer skulle syfta till att i högre grad integrera åtgärderna, se till att de är konsekventa och att de inte står i konflikt med varandra. ”Vare sig det rör sig om luftförorening eller fattigdom, arbetslöshet eller energi, kan vi inte ta itu med EU:s utmaningar eller uppnå våra mål om vi inte arbetar med dessa frågor i

³⁸ [COM\(2014\) 490 final](#)

Europas städer” skriver Johannes Hahn, dåvarande EU-kommissionär med ansvar för EU:s regional- och stadspolitik, i ett pressmeddelande³⁹. Av pressmeddelandet framgår också att EU:s sammanhållningspolitik redan har lyft upp städer och stadsutveckling högre upp på den politiska dagordningen. Men att EU:s agenda för städer går längre än så och att kommissionen, genom samrådet, vill ha reda på vad de viktigaste intressenterna och stadsborna själva tycker om detta. Det betonas att en EU-agenda för städer bör återspegla EU:s övergripande mål och vara ett komplement till medlemsstaternas nationella åtgärder ”En EU-agenda för städer måste ta hänsyn till subsidiariteten, men där vi kan förbättra EU:s politik genom att förstärka den del som gäller städer, bör vi göra det.” skriver Johannes Hahn.

Städer en part i EU:s beslutsfattande

Kommissionen vill även ge Europas städer en större roll som EU-partner och samrådet sägs vara ett viktigt steg mot detta mål. Genom att ge städerna en mer framträdande plats i beslutsfattandet kommer EU att ge en mer slagkraftig respons på behoven, inte bara hos dem som bor i stadsområden utan också hos dem som bor utanför städer men är beroende av de tjänster som finns i städerna menar kommissionen.

Kommissionen flaggar för initiativ under 2015

Nästa steg är att EU-kommissionen kommer med en syntesrapport över samrådsvaren, som har inkommit från över 200 intressenter. Målsättningen är också att komma med konkreta förslag under 2015. Arbetet inriktas mot att hitta en metod för att stärka städernas involvering i EU:s politiska processer, bättre koordinera EU-politik med en urban dimension och fokusera på prioriteringar med speciell relevans för EU och dess städer. Med hänsyn till subsidiaritetsprincipen är ingen ny lagstiftning att förvänta. Det är inte aktuellt med standardlösningar som riktas till alla städer, och den urbana agendan är inte heller tänkt att enbart fokusera på de största städerna. En ”urban screening” genomförs för att se hur EU-lagstiftningen förhåller sig till och påverkar städer, liksom en analys av hur den urbana dimensionen kommer till uttryck i sammanhållningspolitikens nya programperiod. Den urbana agendan väntas också utgöra ett inspel vid översynen av tillväxtstrategin Europa 2020. Nederländerna, som är ordförandeland i Europeiska rådet under första halvåret 2016 väntas vara pådrivande i de urbana frågorna på EU-nivå.⁴⁰

Debatt om en urban agenda i Rom

Under det italienska ordförandeskapet hölls diskussioner om en europeisk urban agenda i Rom. 28 borgmästare, representanter för varsin huvudstad, samlades för att diskutera huvudstädernas roll i en urban agenda, och en debatt hölls med medlemsstater och kommissionen. Här diskuteras också de preliminära resultaten från det offentliga samrådet om en

³⁹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-858_sv.htm

⁴⁰ Christian Svanfeldt, Generaldirektoratet för regional och stadspolitik, vid seminariet ”Hållbar stadsutveckling genom Urbact och andra EU-initiativ och program” som anordnades av SKL den 18 november

urban agenda. Ett nytt borgmästarforum, där verkliga åtaganden kan göras, planeras under det holländska ordförandeskapet våren 2016.

[Kommissionär Johannes Hahns tal på konferensen](#)

Regionkommitténs yttrande

Regionkommittén har under en tid arbetat med frågan om en heltäckande strategi för Europas städer och i juni antogs ett yttrande på eget initiativ.⁴¹ Yttrandet tangerar mycket av det som diskuteras i kommissionens meddelande om en europeisk urban agenda. Regionkommittén efterfrågar bland annat bättre koordinering av initiativ på EU-nivå, färre standardlösningar och större hänsyn till genomförande på lokal och regional nivå samt en utökad och tidigare lagd involvering av städer i utformandet av EU-politiken. I yttrandet efterfrågar Regionkommittén en vitbok om en integrerad urban agenda.

EGTCUM⁴²

Inom regional- och stadspolitiken har kommissionen inrättat en expertgrupp för territoriell sammanhållning och urbana frågor. Expertgruppen, som består av företrädare för nationella myndigheter, ska bistå kommissionen i förberedelser av lagstiftning eller utformning av politik på området, förse kommissionen med expertis då genomförandeåtgärder utarbetas och samordna åsiktsutbyten med EU-länderna.

Ny EP-grupp för urbana frågor

I december presenterade Europaparlamentet de 28 intergrupper som bekräftats för perioden 2014–2019. Bland de 28 intergrupperna kommer det bland annat att bildas en grupp för urbana frågor.

Ny sammanhållningsrapport

I juli publicerades den sjätte sammanhållningsrapporten⁴³ om den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i EU. EU tar fram en sådan rapport vart tredje år. Rapporten analyserar sammanhållningen inom EU och lyfter fram de utmaningar som de nationella, regionala och lokala myndigheterna står inför för att komma tillrätta med den finansiella och ekonomiska krisens konsekvenser.

38 miljarder till energieffektivitet och förnybar energi

Enligt rapporten kommer investeringarna under perioden 2014–2020 att inriktas på energieffektivitet, social integration och små och medelstora företag. Mer än 38 miljarder euro av investeringarna i EU:s sammanhållningspolitik kommer att gå till energieffektivitet och förnybar energi för att underlätta övergången till en mer miljövänlig ekonomi. Detta kan jämföras med de 16,6 miljarder som satsades på en

En intergrupp kan bildas av europaparlamentariker från alla politiska grupper och utskott. Intergrupperna syftar till att hålla informella meningsutbyten kring specifika frågor samt till att främja kontakt mellan Europaparlamentet och civilsamhället.

⁴¹ [COTER-V-046](#) Towards an integrated Urban Agenda for the EU

⁴² Expert Group on Territorial Cohesion and Urban Matters

⁴³ [Investment for jobs and growth. Promoting development and good governance in EU regions and cities. Sixth report on economic, social and territorial cohesion](#)

koldioxidsnål ekonomi 2007–2013. Mer än 80 miljarder euro ska investeras i mänskligt kapital genom Europeiska socialfonden och ungdomssysselsättningsinitiativet. De nya reglerna för sammahållningspolitiken föreskriver att minst 20 procent av den Europeiska socialfonden bör användas för att stärka social integration och bekämpa fattigdom.

Krisens regionala och urbana dimension lyfts

Rapporten lyfter situationen i städer och regioner, diskuterar krisens regionala och urbana dimensioner och livskvalitet i europeiska storstäder. Kostnad för och tillgång till bostäder är en parameter som redovisas utifrån en genomförd undersökning. I rapporten pekas städerna ut som drivkraften bakom innovation och tillväxt, samtidigt som det var här som arbetslösheten ökade mest under krisen. I många medlemsstater löper stadsbor större risk för fattigdom och social utestängning.

EU:s ministrar med ansvar för sammanhållningspolitiken antog i november slutsatser om sjätte sammanhållningsrapporten och sammanhållningspolitiken⁴⁴.

Stadsutveckling inom strukturfonderna

Det beräknas att minst hälften av regionalfondsmedlen för programperioden 2014-2020 kommer att investeras i urbana områden, och 5 procent av regionalfondens medel har i den nya perioden öronmärkts till insatser för hållbar stadsutveckling. Kommissionen har också en tydlig ambition att samordna EU:s fonder och verka för samordning mellan sektorer och styρνivåer för att uppnå ett integrerat och sektorsövergripande angreppssätt på stadsutvecklingsfrågor. ”Integrerade territoriella investeringar” och ”lokalt ledd utveckling” är två verktyg som har lagts fram för att stödja detta.

Lokalt ledd utveckling

Den bärande idén med lokalt ledd utveckling är att främja utveckling genom lokala partnerskap och lokala utvecklingsstrategier, baserade på samverkan mellan offentliga, privata och ideella aktörer. Tanken bakom lokalt ledd utveckling fanns med i tidigare programperiod, i form av Leader, som är en metod för landsbygdsutveckling inom landsbygdsprogrammet. Inför den nya programperioden valde den svenska regeringen att öppna upp för den nya möjligheten att ge stöd till lokalt ledd utveckling även från Europeiska socialfonden och Europeiska regionala utvecklingsfonden. Jordbruksverket ska vara förvaltande och attesterande myndighet för stöd till lokalt ledd utveckling från alla fyra fonderna.⁴⁵ Kommissionen har tagit fram en guide om lokalt ledd utveckling.⁴⁶

44

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/genaff/145851.pdf

⁴⁵ <http://www.regeringen.se/sb/d/119/a/235024>

⁴⁶ [Vägledning om lokalt ledd utveckling för lokala aktörer](#)

Integrerade territoriella investeringar

Integrerade territoriella investeringar (ITI) är en strategi för ett visst område som möjliggör investeringar från flera prioriteringar i ett eller flera program och/eller fonder.

Samordning av fonder och finansieringsinstrument

Kommissionen har tagit fram en guide⁴⁷ om hur man på bästa sätt kan använda Europeiska struktur- och investeringsfonder och samtidigt samverka med andra EU-instrument. EU-kommissionen och Europeiska investeringsbanken (EIB) har också inrättat **fi-compass**, en rådgivningstjänst om de europeiska struktur- och investeringsfondernas finansieringsinstrument.

[Länk till fi-compass](#)

Urban Development Network

Urban Development Network (UDN) har sin grund i regionalfondsförordningens artikel 9. Det är ett nätverk för stadsutveckling som vänder sig till myndigheter på stadsnivå som är ansvariga för genomförandet av hållbara integrerade stadsutvecklingsstrategier i enlighet med artikel 7 i regionalfondsförordningen och innovativa åtgärder inom området hållbar stadsutveckling i enlighet med artikel 8 i samma förordning. UDN ska vara ett komplement till URBACT.

Partnerskapsöverenskommelse och program godkända

Under hösten har kommissionen godkänt den svenska partnerskapsöverenskommelsen⁴⁸, de nio svenska regionalfondsprogrammen (varav åtta är regionala och ett är nationellt) och det svenska socialfondsprogrammet.

Inom regionalfondsprogrammen ska cirka 8 miljarder kronor fördelas under perioden 2014-2020. Det första ansökningstillfället öppnades den 9 februari. Forskning och utveckling samt små och medelstora företag är prioriterade insatsområden inom de flesta regionala program, men flera har även valt att prioritera energieffektivisering. Tre av de svenska regionala strukturfondsprogrammen har prioriterat hållbar stadsutveckling. Stockholm har hållbar stadsutveckling som en övergripande målsättning i sitt program. I Skåne-Blekinge är hållbar stadsutveckling ett prioriterat insatsområde och i Västsverige kommer insatser för hållbar stadsutveckling att genomföras genom integrerade territoriella investeringar.

Inom socialfondsprogrammet finns cirka 6,5 miljarder kronor att fördela. Den första utlysningen gjordes i december och nu är flera utlysningar aktuella. I det svenska socialfondsprogrammet finns prioriteringar i form av tre programområden; kompetensförsörjning, öka övergången till arbete samt sysselsättningsinitiativet för unga. Åtta regionala handlingsplaner ligger till grund för genomförandet av Europeiska socialfonden i regionerna.⁴⁹

Partnerskapsöverenskommelsen förhandlas fram med EU-kommissionen och beskriver hur Sverige planerar att använda EU-medel inom ESI-fonderna under programperioden 2014-2020 .

⁴⁷ [Guidance for Beneficiaries of European Structural and Investment Funds and related EU instruments](#)

⁴⁸ <http://www.regeringen.se/content/1/c6/23/05/86/15e0beb7.pdf>

⁴⁹ Samma regioner som har program för Europeiska regionalfonden.

INTERREG är territoriella samarbetsprogram som handlar om att utveckla samarbetet över nationsgränserna. Det finns gränsregionala, transnationella och interregionala program.

URBACT är ett europeiskt territoriellt samarbetsprogram som främjar en hållbar integrerad urban utveckling.

ESPON är ett forskningsprogram med syfte att ta fram ny kunskap om den territoriella och regionala utvecklingen i Europa. Programmet ska producera jämförbar information, fakta, analyser och scenarier om europeiska regioner, städer och territorier.

Inom en **makroregional strategi** samverkar en grupp av medlemsstater med vissa gemensamma territoriella utmaningar och behov som tjänar på att hanteras i ett gemensamt, makroregionalt sammanhang.

Nytt för den nya perioden är att nationell medfinansiering i projekt som tilldelas strukturfondsmedel kan komma från privata aktörer.

Nya strukturfondsprogram

Åtta av tretton⁵⁰ INTERREG-program som Sverige deltar i är beslutade, och beslut om övriga fem program för territoriellt samarbete väntas under våren. I december antog kommissionen det nya programmet **URBACT III**. I februari-mars förväntas ett antagande av **ESPON2020** och en första anbudsinfordran planeras till augusti-september.

[Länk till webbplatsen för URBACT](#)

[Länk till webbplatsen för ESPON](#)

Fler makroregionala strategier

I maj presenterade kommissionen en utvärderingsrapport om makroregionala strategier och dess mervärde. En liknande rapport kom i juni 2013. Rapporterna, liksom allmänna rådets slutsatser från 22 oktober 2013, slår fast att samarbetsformen har ett tydligt mervärde. Makroregionala strategier har bland annat visat på ett bättre resursutnyttjande och en förbättrad integration och samordning inom EU. Östersjöstrategin, som var EU:s första makroregionala strategi, och EU:s Donaustrategi har under 2014 fått sällskap av EU:s strategi för Adriatiska och Joniska havsregionen. Ett förslag till EU-strategi för Alpregionen utarbetas.

Samhällsutmaningar i Horisont 2020

Inom ramen för EU:s nya forsknings- och innovationsprogram Horisont 2020 är 30 miljarder euro öronmärkta till "samhällsutmaningar", som "säker, ren och effektiv energi" och "inkluderande, innovativa och säkra samhällen". Fram till den 5 maj 2015 pågår en utlysningssperiod för "Smarta städer och samhällen".

Lokal självstyrelse granskad

Sverige och Europarådets andra medlemsländer övervakas regelbundet⁵¹ utifrån hur väl regering och statliga myndigheter följer Europakonventionen om kommunal självstyrelse. Granskningen utmynnar i en rekommendation till landet i fråga. I april kom rapporten som beskriver situationen i Sverige⁵². Rapporten tar bland annat upp frågan om regionala pla-

⁵⁰ Sex gränsregionala program: Öresund-Kattegat-Skagerrak, Sverige-Norge, Botnia-Atlantica, Nord, Central Baltic Programme och South Baltic Programme.

Tre transnationella program: Northern Periphery and Arctic Programme, Baltic Sea Region Programme och The North Sea Region Programme.

Fyra interregionala program: ESPON, Interact, Interreg Europe och URBACT III.

⁵¹ Granskningen utförs av Europarådets kongress för lokala och regionala organ (CLRAE). Europarådet är ingen EU-institution men Boverket har ändå valt att inkludera den i sin bevakning

⁵² CG(26)12 Local and regional democracy in Sweden

neringsorgan. Rapporten har utmynnat i att Europarådets kongress för lokala och regionala organ, CLRAE, har tagit fram rekommendationer. Bland annat rekommenderas Sverige att utvidga överföringen av det regionala utvecklingsansvaret till att omfatta alla landsting.

Socialpolitik

Dessa frågor hanteras av Generaldirektoratet för sysselsättning, socialpolitik och inkludering. Ny kommissionär är Marianne Thyssen.

De frågor som rör jämställdhet och diskriminering ligger numera på generaldirektoratet för rättsliga frågor, konsumentfrågor och jämställdhet. Ny kommissionär är Věra Jourová.

Europa 2020 är EU:s tioårsstrategi för tillväxt och jobb som inleddes 2010.

I tillväxtstrategin har EU satt upp fem övergripande mål för 2020. De gäller sysselsättning, forskning och utveckling, klimat och energi, utbildning samt social delaktighet och fattigdomsminskning.

EU:s politik för sysselsättning, sociala frågor och lika möjligheter bidrar till bättre levnadsförhållanden för befolkningen och syftar till att uppnå hållbar utveckling och ökad social sammanhållning. Målen för denna politik är i första hand ökad sysselsättning, anställningar och arbetsförhållanden av god kvalitet, rörlighet för arbetstagare, information till och samråd med arbetstagare, bekämpning av fattigdom och social utestängning, främjande av lika möjligheter för män och kvinnor samt modernisering av de sociala trygghetssystemen.

Samordningen av sysselsättningspolitiken och socialpolitiken har överlag stärkts genom antagandet av tre verktyg: Europa 2020-strategin, den europeiska planeringsterminen för samordningen av politiken och den nya resultatavslutningen med centrala sysselsättningsindikatorer och sociala indikatorer.

Halvtidsöversyn av Europa 2020

I mars presenterade kommissionen meddelandet En genomgång av strategin Europa 2020 för smart, hållbar tillväxt för alla.⁵³ Meddelandet är en lägesbeskrivning av strategin och hur EU ligger till i förhållande till dess övergripande syfte och målsättningar och ett första steg inför en kommande halvtidsöversyn av Europa 2020-strategin. Meddelandet låg också till grund för ett offentligt samråd som hölls från maj till oktober, där berörda parter gavs möjlighet att komma med synpunkter på hur Europa 2020-strategin bör utvecklas de kommande fem åren. Från Sverige kom 25 svar. På grundval av samrådsresultatet kommer kommissionen i början av 2015 att lägga fram förslag till hur strategin kan vidareutvecklas. Eventuella revideringar av strategin kan sedan komma att beslutas av Europeiska rådet.

[Länk till samrådsvaren](#)

⁵³ [KOM\(2014\)130](#)

Sociala mål svåra att nå

Bedömningen i meddelandet visar att erfarenheterna av målen och flaggskeppsinitiativen i Europa 2020 har varit blandade. EU är på god väg att helt eller nästan nå sina mål för utbildning⁵⁴ och klimat och energi⁵⁵ men inte för sysselsättning⁵⁶, forskning och utveckling⁵⁷ och fattigdomsminskning⁵⁸.

Kommissionen har tagit fram en rapport med bedömning av de framsteg som gjorts mot de sociala målen i Europa 2020.⁵⁹ Rapporten baseras på länderstudier som gjorts av oberoende experter och innehåller bland annat konkreta förslag på hur den sociala dimensionen i de nationella reformprogrammen ska stärkas. Bland annat föreslås mer långtgående krav på återkoppling av hemlöshetsinsatser.

[Länk till mer information](#)

Europeiska plattformen mot fattigdom och social utestängning är ett av Europa 2020-strategins sju huvudinitiativ för smart och hållbar tillväxt för alla. Initiativet ska bidra till att EU-länderna når det överordnade målet att hjälpa 20 miljoner människor att ta sig ur fattigdom och social utestängning.

Plattformen för fattigdom och social utestängning

I november anordnade EU-kommissionen en konferens om fattigdom och socialt utanförskap i Bryssel. Fokus låg på sociala innovationer och hur nya och kreativa idéer, socialt entreprenörskap och offentlig-privata partnerskap kan bidra till att möta sociala behov och förbättra människors liv. Modernisering av medlemsstaternas välfärdssystem är något som det trycks hårt på, eftersom det visat sig att de medlemsstater vars välfärdssystem är mest utbyggda också är de som har klarat krisen bäst. En workshop handlade om hur vräkningar och hemlöshet kan förebyggas.

[Länk till mer information](#)

Eurocities är ett nätverk för europeiska städer och en plattform för kunskapsdelning och utbyte av idéer.

Sociala investeringar

Eurocities om sociala investeringar på lokal nivå

I december anordnade nätverket Eurocities en konferens med temat social investering i städer. Vid konferensen presenterades bland annat resultatet av det arbete som bedrivits inom Eurocities sedan 2013, då en arbetsgrupp tillsattes för att se över implementeringen av det sociala investeringspaketet på lokal nivå. I samband med konferensen lanserades en

⁵⁴ Andelen elever utan gymnasiebetyg ska vara lägre än 10 % och minst 40 % av 30–34-åringarna ska ha högre utbildning.

⁵⁵ Utsläppen av växthusgaser ska vara 20 % lägre än 1990 (eller till och med 30 %, om förhållandena är gynnsamma), 20 % av energin ska komma från förnybara energikällor och energieffektiviteten ska ha ökat med 20 %.

⁵⁶ 75 % av 20–64 åringarna ska arbeta

⁵⁷ 3 % av EU:s BNP ska investeras i FoU

⁵⁸ Antalet människor som lever eller riskerar att leva i fattigdom och social utestängning ska ha minskat med minst 20 miljoner

⁵⁹ Assessment of progress towards the Europe 2020 social inclusion objectives: Main findings and suggestions on the way forward – A Study of National Policies

Det sociala investeringspaketet antogs av kommissionen år 2013.

Paketet beskrivs som en policyram med förslag på konkreta åtgärder både på EU-nivå och i medlemsstaterna för att hantera frågor som barnfattigdom, den åldrande befolkningen, aktiv inkludering på arbetsmarknaden och hemlöshet. Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att prioritera sociala investeringar och modernisera sina välfärdsstater.

Kommittén för socialt skydd är en rådgivande kommitté, som inrättades för att främja samarbetet mellan medlemsstater och kommissionen i frågor som rör sociala trygghetssystem.

Kommitténs uppdrag är bland annat att följa den sociala utvecklingen och utvecklingen av politiken för sociala trygghetssystem inom unionen.

skrift, *Intergrated services at local level - Social investment in cities*⁶⁰, som listar tio goda exempel på hur man kan arbeta med bland annat migration och integrering, hemlöshet, unga människor, barnomsorg och sysselsättning. Syftet är att visa hur städer bäst kan tillhandahålla effektiva sociala tjänster för medborgarna.

EPIC – en plattform för utsatta barn

Initiativ kommer för att underlätta för medlemsstaterna att implementera rekommendationerna som kommissionen lade fram i paket om sociala investeringar år 2013. Bland annat har kommissionen tagit initiativ till EPIC (European Platform for Investing in Children), ett forum och en portal med information om innovativa lösningar, strategier, riktlinjer m.m. som syftar till att stärka barn och deras föräldrar, som lever ekonomiskt och/eller socialt utsatta i Europa. Kommissionen uppmärksammar också initiativ som tagits av medlemsstaterna. Bland annat har Spanien, Nederländerna, Storbritannien, Ungern, Slovakien och Lettland vidtagit åtgärder för att bekämpa hemlöshet och förbättra tillgången till bostad.

[Länk till mer information](#)

Sociala rapporter

I mars lade Kommittén för socialt skydd (SPC) fram sin årliga rapport *Social Europe Many ways, one objective*⁶¹ om den sociala situationen i den europeiska unionen. Rapporten tar bland annat upp utvecklingen för ”tillgång till boende” (boendekostnader, vräkningar, hemlöshet och bostadspriser), och innehåller länderprofiler. Bostadssituationen för unga och dess koppling till fertilitetsutvecklingen är exempel på något som berörs. I rapporten lyfts även följande trender, som har tagits fram inom ramen för en social indikatorsanalys i Social Protection Performance Monitor:

- 10 medlemsstater uppvisar en ökning av fattigdom och social utestängning i befolkningen som helhet
- 8 medlemsstater uppvisar en ökning av antalet barn som lever i fattigdom och social utestängning
- 9 medlemsstater uppvisar en ökning i ungdomsarbetslösheten
- 12 medlemsstater uppvisar en ökning av boendekostnadsbelastningen
- 8 medlemsstater uppvisar en ökning av ”arbetande fattiga”

I januari 2015 lade Kommittén för socialt skydd fram en kompletterande rapport⁶² som rör medlemsstaternas senaste politiska reformer inom området socialt skydd. Rapporten, som baseras på medlemsstaternas rappor-

⁶⁰ [Länk till rapporten](#)

⁶¹ [Länk till rapporten](#)

⁶² [Review of recent social policy reforms for a fair and competitive Europe 2014 report of the social protection committee](#)

tering i så kallade National Social Reports⁶³, ger bland annat en sammanställning över nationella reformer inom social inkludering, fattigdomsbekämpning, romsk inkludering, boende och hemlöshet. Ett temaavsnitt behandlar situationen för ungdomar, som utpekade som en av de stora utmaningarna för det sociala Europa. Slutsatserna är kommitténs input till den årliga tillväxtöversikten, också via ministerrådet⁶⁴ som på basis av rapporten antog ett antal huvudbudskap till kommissionen vid sitt möte i oktober. Bland annat efterfrågas större fokus på långsiktiga strukturreformer inom sociala trygghetssystem, i linje med vad som stadgas i Europa 2020 och det sociala investeringspaketet.

I januari 2015 publicerades också 2014 års rapport om sysselsättning och social utveckling i Europa⁶⁵. I rapporten konstateras att de länder som klarar krisen bäst är de länder där det finns högkvalificerade jobb och fungerande socialt skydd och där det investeras i humankapital.

I juli publicerade kommissionen en så kallad *Social Europe guide* med information om EU:s sociala finansieringsinstrument.⁶⁶

Institutet för Europapolitiska studier, SIEPS, har nyligen publicerat rapporten ”*Håller den europeiska planeringsterminen på att socialiseras?*”, om ekonomisk styrning och socialpolitisk samordning av Europa 2020.

Forskningsseminarium om boende

I december anordnade Generaldirektoratet för sysselsättning, socialpolitik och inkludering ett forskningsseminarium om bostadssituationen i EU.⁶⁷ Utgångspunkten togs i den försämrade bostadssituation som många upplever till följd av den ekonomiska och sociala krisen. Seminariet behandlade olika slags kopplingar mellan boende, ekonomi och social inkludering. Kommissionens inledningstalare lyfte boendet som en nyckel för förståelse av den sociala situationen inom EU och påpekade även att en välbalanserad bostadspolitik kan dämpa krisens effekter och gynna arbetskraftens rörlighet.

EU-strategi för hemlöshet efterfrågas

I januari 2014 antog Europaparlamentet en resolution⁶⁸ i vilken man, eftertryckligen och utan dröjsmål, uppmanar kommissionen att utarbeta en EU-strategi för hemlöshet.

Regionkommittén (ReK) antog i oktober ett yttrande⁶⁹ på eget initiativ om en europeisk hemlöshetsstrategi. Här anförs bland annat att varje medlemsstat bör ha en nationell strategi för bekämpning av hemlöshet – eventuellt kompletterad med regionala strategier – där det tydligt framgår vem som ansvarar för att samla in uppgifter om hemlöshet och övervaka

⁶³ [Länk till nationella sociala rapporter](#)

⁶⁴ Rådet för sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvårdsfrågor samt konsumentfrågor (EPSCO)

⁶⁵ Employment and Social Developments in Europe 2014

⁶⁶ [Länk till mer information](#)

⁶⁷ [Länk till mer information](#)

⁶⁸ 2013/2994(RSP)

⁶⁹ ECOS-V-058

och genomföra strategin. ReK uppmanar också EU-länderna att fastställa tydliga och överskådliga mål som är bindande i förhållande till EU. ReK menar också att Europeiska kommissionen bör spela en viktigare roll när det gäller utarbetande av strategier, samarbete på EU-nivå och spridning av god praxis.

Kommissionsinitiativ för minskad hemlöshet

- I mars 2014 kom rapporten *Study on Mobility, Migration and Destitution in the European Union*, som tagits fram på uppdrag av EU-kommissionen.
- Pilotprojektet *The right to housing*⁷⁰, om hemlöshet och vräkningar, slutredovisas 2015.
- Eurofound utför en studie, *Housing in Europe – the consequences of poor accommodation*, om boendekvalitet och sociala konsekvenser.⁷¹

Enligt ordförandeskapstrojkans (Italien, Lettland, Luxemburg) program⁷² som spänner över de närmaste ett och ett halvt åren, kommer ordförandeskapen stötta kommissionens initiativ för att förebygga och tackla hemlösheten.

Utvärdering om romsk inkludering

I april lämnade kommissionen en rapport⁷³ om medlemsländernas framsteg inom ramen för de nationella strategierna för romsk inkludering. De första förbättringarna vad gäller romernas levnadsvillkor börjar synas, men mer behöver göras konstaterar kommissionen. I rapporten finns bland annat exempel på insatser för att förbättra romers boendesituation och kommentarer kring den samlade utvecklingen inom detta insatsområde. Diskriminering och finansiering genom EU-fonderna diskuteras också. I samband med att rapporten släpptes hölls ett EU Roma Summit i Bryssel.

Under 2015 kommer en ny lägesrapport och i juni förväntas en handbok om EU-fonder och romsk inkludering.

Det har under 2014 även släppts en rapport⁷⁴ som lyfter erfarenheter av romsk inkludering inom ramen för EU:s strukturfonder och en rapport⁷⁵ som är framåtsyftande och fokuserar på möjligheterna i nästa programperiod.

Romsk inkludering i praktiken

Den 2-3 oktober hölls en högnivåkonferens om romsk inkludering i praktiken i Bryssel. Kommissionen och Europarådet arrangerade konferensen i syfte att inventera framsteg och lärdomar vad gäller

⁷⁰ "Promoting protection of the right to housing - Homelessness prevention in the context of evictions"

⁷¹ [Länk till mer information](#)

⁷² [Länk till mer programmet](#)

⁷³ COM(2014)209

⁷⁴ [European Social Fund \(ESF\) Learning Network, "Reinforcing Policy Learning for Roma Inclusion"](#)

⁷⁵ [Toolkit on Programming the Structural Funds for Roma inclusion in 2014-20](#)

integration av romer på lokal nivå med hjälp av ROMACT programmet. ROMACT programmet har startats upp på initiativ av kommissionen och Europarådet och syftar till att bygga upp lokala myndigheters engagemang för romsk inkludering. Det finns i Bulgarien, Rumänien, Ungern, Slovakien och Italien sedan 2013 och kommer snart att utvidgas till att omfatta fler länder.

[Länk till information om konferensen](#)

Diskrimineringsfrågor aktuella

Under det italienska ordförandeskapet hölls ett högnivåmöte, **Shaping the future of Equality Policies**, som samlade 250 representanter från regeringar, sociala aktörer, affärsliv, civilt samhälle, media, akademi och andra experter. Vid tillfället tryckte kommissionen på behovet av att göra framsteg inom diskrimineringsområdet, exempelvis gällande förslaget till direktiv som förbjuder diskriminering på basis av funktionsnedsättning, sexuell läggning, religion eller trosuppfattning och ålder vid tillhandahållande av varor och tjänster, det så kallade antidiskrimineringsdirektivet. Enligt kommissionen är en hävning av blockeringen i Europeiska rådet prioriterad. Att kommissionen prioriterar frågan framgår också av kommissionens arbetsprogram.⁷⁶ Stärkta kopplingar mellan rättighetsfrågor och Europa 2020-strategin var något annat som diskuterades under högnivåmötet.

Direktivförslag

2008/0140 omfattar diskriminering på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning och gäller utanför arbetslivet.

Ett antagande kräver enhällighet i rådet, vilket har försvårat processen.

Romdeklarationen om diskriminering

Vid mötet lades även en deklaration om antidiskriminering, jämställdhet och mångfald⁷⁷ fram för ministrarnas undertecknande. En av punkterna som lyftes var just implementering och tillämpning av EU-direktiv, som syftar till att motverka diskriminering, och verkande för ett antagande av det så kallade antidiskrimineringsdirektivet. Vidare deklarerar de undertecknande parterna att de på olika sätt ska stödja initiativ och utveckla samarbeten inom området. Man välkomnar även den högnivågrupp för antidiskriminering, jämställdhet och mångfald som kommissionen etablerar under 2015 (se nedan) och stödja framtagandet av gemensamma mål som ska styra arbetet i denna grupp.

Högnivågrupp om antidiskriminering, jämställdhet och mångfald

Kommissionen avser att inrätta ett högnivåforum för frågor som rör diskriminering, jämställdhet och mångfald. Syftet är att fördjupa samarbetet inom området och koordinera medlemsstaterna och kommissionen. En arbetsmetod som föreslås är så kallade **peer reviews** för kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Bland de teman som gruppen kan tänkas arbeta med nämns de direktiv som finns eller har föreslagits inom området.

Peer review är ett instrument som används på socialpolitikens område. Genom att anordna ett peer review och presentera ett "good practice" kan medlemsstaterna få expertutlåtanden från bland annat kommissionen och andra medlemsstater.

⁷⁶ The European Commission is committed to equality of opportunity for people with disabilities, in full respect of the UN Convention on the Rights of Person with Disabilities. This includes accessibility to the physical environment, transportation, information and communications technologies and systems (ICT) and other facilities/services.

⁷⁷ [Länk till deklarationen](#)

Det finns också förslag på andra sätt att arbeta strategiskt för att lyfta de här frågorna inom EU. Varje medlemsstat ska nominera representanter till gruppen och det första mötet planeras till våren.⁷⁸

⁷⁸ http://ec.europa.eu/justice/events/hle-2014/files/hle2014_orientation_en.pdf

Migrationspolitik

Dessa frågor behandlas av Generaldirektoratet för Migration och inrikes frågor.

Ny kommissionär är Dimitris Avramopoulos.

Målet med EU:s migrationspolitik är att harmonisera och fördjupa det europeiska och internationella samarbetet för att säkerställa en långsiktig hållbar politik som värnar om asylrätten, underlättar rörlighet över gränser, främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring och som tar tillvara och tar hänsyn till migrationens utvecklingseffekter.

Ny agenda för migrationspolitiken

Under 2015 kommer en ny agenda för migrationspolitiken att läggas fram. Det blir efterföljaren till det så kallade Stockholmsprogrammet, EU:s arbetsprogram för rättsliga och inrikes frågor för perioden 2010-2014. Den nya agendan har föregåtts av ett par meddelanden under 2014.

I mars lade kommissionen fram meddelandena *Ett öppet och säkert EU*⁷⁹ och *EU:s agenda för rättsliga frågor till 2020 – Att stärka förtroendet, rörligheten och tillväxten inom EU*⁸⁰, där de ger sin syn på det framtida arbetet för ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.

Kommissionen understryker bland annat att medlemsstaterna bör visa solidaritet mot varandra genom att dels fullgöra sina skyldigheter enligt unionens regelverk, dels stödja de länder som ställs inför ett tillfälligt högt tryck på sina asylsystem. En omplaceringsmekanism, gemensam hantering av asylansökningar och gemensam pool av mottagningsplatser i krissituationer nämns som möjliga solidaritetsåtgärder. Kommissionen anser vidare att EU borde stärka sitt åtagande vad gäller vidarebosättning och även hitta en gemensam ansats kring hantering av humanitära viseringar.

Meddelandena var kommissionens bidrag till diskussionerna som hålls med parlamentet och rådet. I november bjöd kommissionen in medlemsländer och intressenter till ett möte i Finland för att diskutera EU:s kommande strategi på området. Mötet hölls i Tammerfors, där initiativet till en EU-politik inom området rättvisa, frihet och säkerhet först togs av Europeiska rådet år 1999.

⁷⁹ [COM\(2014\)154](#)

⁸⁰ [COM\(2014\) 144](#)

Av kommissionens arbetsprogram, som lades fram i december, framgår att en europeisk agenda för migration omfattar utformande av ett nytt tillvägagångssätt för legal migration för att göra EU attraktivt för personer med begåvning och kompetens samt förbättrande av hanteringen av migration till EU genom ett utvidgat samarbete med länder utanför EU, solidaritet mellan medlemsländerna och kamp mot människohandel. Av arbetsprogrammet framgår även att det så kallade blåkortsdirektivet, EU:s direktiv för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning, kommer att ses över.

[Länk till mer information](#)

Rådets strategiska riktlinjer

I juni 2014 fastställde Europeiska rådet strategiska riktlinjer⁸¹ inom området med frihet, säkerhet och rättvisa för de kommande åren. Dessa riktlinjer ligger i linje med de prioriteringar som anges i den strategiska agendan för EU (se sidan 15), vilken också antogs i juni. De bygger på de framsteg som uppnåtts genom Stockholmsprogrammet, det fleråriga programmet för rättsliga och inrikes frågor för 2010–2014. Riktlinjerna omfattar bättre hantering av migration, förebyggande och bekämpande av brott och terrorism och förbättrat rättsligt samarbete.

Regionkommittén om framtidens asyl- och migrationspolitik

Regionkommitténs antog i juni ett yttrande om den framtida EU-politiken på området för rättsliga och inrikes frågor⁸². I yttrandet efterlyser kommittén en gemensam asyl- och migrationspolitik för EU utgående från grundläggande rättigheter, solidaritet, ömsesidigt förtroende och delat ansvar mellan medlemsstaterna. En starkare roll för lokala och regionala myndigheter i utarbetandet och genomförandet av politiken efterfrågas.

EESK om framtidens asyl- och migrationspolitik

Europeiska Ekonomiska och Sociala Kommittén antog i september ett yttrande om den gemensamma invandringspolitiken⁸³. EESK vill bland annat se att hinder och diskriminering på arbetsmarknaden ges särskild uppmärksamhet, att de mänskliga rättigheterna intar en central ställning, att den gemensamma invandringspolitiken kopplas till Europa 2020-strategin, att den fokuserar på att omsätta fördragets principer i praktiken liksom att EU uppnår en hög skyddsnivå och minskar de nuvarande möjligheterna till skönsmässig bedömning inom det gemensamma europeiska asylsystemet.

⁸¹ [Länk till de Strategiska riktlinjerna för rättsliga och inrikes frågor](#)

⁸² CIVEX-V-047

⁸³ REX/414

Bostaden en rättighet?

Dessa frågor behandlas av Generaldirektoratet för Rättsliga frågor, konsumentfrågor och jämställdhet. Ny kommissionär är Věra Jourová.

EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna sammanfattar de medborgerliga, politiska, ekonomiska och sociala rättigheter som EU-medborgarna och samtliga personer som lever inom EU har.

Syftet är att skydda människors grundläggande rättigheter mot de åtgärder som vidtas av EU:s och medlemsstaternas institutioner vid tillämpning av EU-fördragen.

De mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstatsprincipen är grundläggande värderingar i EU. De finns inskrivna i det fördrag som ligger till grund för unionen. I och med stadgan om de grundläggande rättigheterna har de förankrats ytterligare. Länder som vill bli medlemmar i EU måste respektera de mänskliga rättigheterna.

EU:s politik för de mänskliga rättigheterna inriktas på medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Samtidigt främjas kvinnors och barns rättigheter, liksom minoriteters och fördrivna personers rättigheter.⁸⁴

Rättighetsfrågor stärks

En av kommissionsordförande Junckers tio prioriteringar för nästa femårsperiod var att instifta en kommissionärspost med ansvar för grundläggande rättigheter och rättsstatlighet och trycka på för lagstiftning mot diskriminering. Kommissionens förste vice ordförande, Frans Timmermans, blev i november utsedd att agera som vaktare för att upprätthålla EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna och rättsstatsprincipen i all verksamhet som kommissionen bedriver.

En kommissionär med ansvar för mänskliga rättigheter är något som har efterfrågats, bland annat av EESK.

Ett kommissionsförslag⁸⁵ om ett nytt EU-ramverk för att stärka rättsstaten har lagts fram.

Uppföljning av grundläggande rättigheter

I april kom den årliga rapport som granskar tillämpningen av EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Rapporten visar att stadgans betydelse fortsätter att växa: EU-domstolen tillämpar den allt oftare i sina domar samtidigt som nationella domare är mer och mer medvetna om stadgans inverkan och söker vägledning från EU-domstolen.

⁸⁴ http://europa.eu/pol/rights/index_sv.htm

⁸⁵ [KOM \(2014\) 158](#) Meddelande om en ny EU-ram för att stärka rättsstatsprincipen

Artikel 31 – Rätt till bostad

För att trygga att den enskilde i praktiken kommer i åtnjutande av rätt till bostad, åtar sig parterna att vidta åtgärder som syftar till:

1. Att främja tillgången till bostäder med rimlig standard
2. Att förebygga och minska hemlösheten i syfte att successivt undanröja den
3. Att göra bostäder ekonomiskt tillgängliga för personer som saknar tillräckliga medel.

EU:s anslutning till Europakonventionen

Sittande ordförandeskapstrojka arbetar för att slutföra EU:s anslutning till Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Detta återfinns också i kommissionens arbetsprogram för 2015.

Sverige och Europarådets sociala stadga

Sverige granskas, via den så kallade rapporteringsproceduren, för uppfyllelse av artikel 31, om rätt till bostad, i Europarådets sociala stadga⁸⁶. I oktober lämnade Sverige in sin rapport⁸⁷, som beskriver den nationella utvecklingen i förhållande till nämnda artikel. Kommittén för sociala rättigheter kommer med sin slutsats i december 2015.

Senast Sverige granskades mot bakgrund av artikel 31 var 2011 då kommittén för sociala rättigheter till nästa rapport efterfrågade mer information och underlag, bland annat om hemlöshetsinsatser och bostadsbidrag.⁸⁸

⁸⁶ Europarådet är ingen EU-institution men Boverket har ändå valt att inkludera den i sin bevakning

⁸⁷ [Länk till den nationella rapporten](#)

⁸⁸ [European Committee of Social Rights Conclusions 2011](#) (SWEDEN) Articles 7, 8, 16, 17, 19, 27 and 31 of the Revised Charter

Energipolitik

Dessa frågor behandlas av Generaldirektoratet för Energi. Ny kommissionär är Miguel Arias Cañete.

EU har som mål att år 2020 ha uppnått primärenergibesparingar på 20 %. Detta har gjorts till ett av fem övergripande mål i Tillväxtstrategin Europa 2020⁸⁹. Energieffektiviseringar i byggnader är ett av de områden som bedöms ha störst potential att bidra till att målen nås. Initiativ tas därför för att stimulera och styra medlemsstaterna i den riktningen.

Nya mål till 2030

Vid Europeiska rådets klimatmöte i oktober förhandlade medlemsstaterna fram ett nytt ramverk för klimat- och energipolitik för 2030. De tre mål som fastställdes var:

- Utsläppen av växthusgaserna ska minska med 40 procent till 2030 jämfört med 1990 års nivå. Målet är bindande på EU-nivå.
- Andelen förnybar energi som används i EU under 2030 ska vara minst 27 procent. Målet är bindande på EU-nivå.
- Energieffektivitet ska öka med minst 27 procent till 2030. Målet är vägledande och ska ses över senast 2020, med ambitionen att nå ett mål på 30 procent på EU-nivå⁹⁰. Kommissionen kommer att föreslå prioriterade sektorer där betydande energieffektivitetsvinster kan uppnås och olika sätt att hantera dessa på EU-nivå.

Juncker lyfter energiutmaningen

Energi och klimat har en framskjuten position i den nyutnämnde kommissionsordföranden Jean-Claude Junckers långsiktiga agenda *En ny start för EU: Mitt program för sysselsättning, tillväxt, rättvisa och demokratisk förändring. Politiska riktlinjer för nästa Europeiska kommission.* ”Jag vill förbättra energieffektiviteten avsevärt, även efter 2020, i synnerhet när det gäller byggnader”, skriver Juncker.

⁸⁹ [KOM\(2010\) 2020](#) Europa 2020 En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla

⁹⁰ Kommissionen hade tidigare föreslagit ett mål på 30 procent.

Bland hans prioriteringar märks även en starkt andel förnybar energi i Europa och skapandet av en **energiunion** som bland annat ska göra EU världsledande i förnybar energi och säkra pålitlig, hållbar och effektiv produktion och import av energi för hela EU. Inom initiativet samlas frågor om förbättrad försörjningstrygghet, en inre marknad för energi, minskad energianvändning och minskade klimatutsläpp samt forskning och innovationer. Ett meddelande om energiunionen förväntas i slutet av februari.

Ett samlat grepp över energi- och klimatpolitiken märks även på att portföljerna för klimat och energi har slagits ihop i den nya kommissionen.

[Länk till Junckers prioriteringar](#)

Fokus på energieffektiviserande renovering

I juli kom kommissionen med en kommunikation om energieffektivitet.⁹¹ Av den framgår att byggnaders energieffektivitet har ökat med 1,4 procent per år och att denna relativt begränsade effektivisering till stor del beror på en låg renoveringstakt. De medlemsstater som har haft störst framgång när det gäller att minska onödig energiförbrukning har kombinerat strängare effektivitetskrav för nya och renoverade byggnader med program för renovering av byggnader framför kommissionen, och menar att den största utmaningen om man vill uppnå energieffektivitet i byggnader är att påskynda och finansiera inledande investeringar och öka renoveringstakten för befintliga bestånd från dagens genomsnitt på 1,4 procent till över 2 procent per år. Kommissionen konstaterar vidare att en del av utmaningen är att genomföra denna ökning på ett socialt acceptabelt sätt, vilket förutsätter lämpliga ekonomiska instrument som är tillgängliga för alla grupper av konsumenter, oberoende av deras ekonomiska situation. Kommissionen efterfrågar även mer ekonomiskt inriktad forskning för att förbättra förståelsen av konsumenters beteende, inklusive hyresgästers och låginkomsthushålls, vid beslut om åtgärder för ökad energieffektivitet.

Utökade finansieringsmöjligheter stimulerar privata investeringar

Kommissionen konstaterar även att den största potentialen för energibesparing finns inom byggbranschen och lyfter de utökade möjligheterna till finansiering för energieffektiviseringar inom denna sektor. Tanken är att EU-medel ska förmeras genom nationell och regional samfinansiering och genom att dra till sig privat kapital.

Kommissionen anser att medlemsstaterna bör anslå en betydande del av sammanhållningspolitiska och/eller nationella medel för att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi i syfte att använda dessa medel för att mobilisera privat kapital. I EU:s budget för 2014–2020 har åtagandet för energieffektivitet ökat avsevärt. Minst 38 miljarder euro kommer att finnas tillgängliga för investeringar i koldioxidsnål ekonomi inom de

⁹¹ [KOM\(2014\)520](#) Meddelande om energieffektivitet, om hur energieffektivitet kan trygga energiförsörjningen och om 2030-ramen för klimat- och energipolitiken

Horisont 2020 är EU:s nya ramprogram för forskning och innovation. Det nya programmet löper under perioden 2014-2020 och har en total budget på runt 80 miljarder euro.

Horisont 2020 ska bidra till genomförandet av EU:s politik på bland annat energiområdet. Delområdet "Säker, ren och effektiv energi" omfattar bland annat energieffektivitet. Ett flertal utlysningar kommer att göras under 2015.

europiska struktur- och investeringsfonderna 2014–2020. Därtill finns stöd för innovation för energieffektivitet inom forskningsprogrammet Horisont 2020. Medlemsstaterna bör lämna den traditionella bidragsfinansieringen och försöka hitta de modeller som lämpar sig bäst för den renovering som behövs för att förbättra energieffektiviteten hos deras byggnadsbestånd skriver kommissionen.

Tidigare i år lade kommissionen fram rapporten *Technical guidance. Financing the energy renovation of buildings with cohesion policy funding*⁹², en vägledning om hur renovering av byggnader finansieras med medel från sammanhållningspolitiken. Den beskriver bland annat olika finansieringsmekanismer som myndigheterna kan använda för att inleda storskaliga renoveringar i byggnader och göra det mer attraktivt för den privata sektorn att investera.

Ekonomiska incitament och styrmedel inom Construction 2020

Finansieringsfrågor och ekonomiska incitament är också föremål för diskussion inom "Construction 2020", den handlingsplan och förvaltningsstruktur som inrättats för att stödja byggsektorns anpassning till kommande utmaningar och främja hållbar konkurrenskraft i byggsektorn, se avsnittet om Industripolitiken.

Kampanjer för ökad renoveringstakt i Europa

Renovate Europe fortsätter med sitt kampanjarbete. Det övergripande målet är att minska energibehovet i byggnadsbeståndet i Europa med 80 procent år 2050 jämfört med nivåerna år 2005. Målet ska uppnås genom lagstiftning och ambitiösa renoveringsprogram. Kampanjen är ett initiativ från EuroACE⁹³, europeiska alliansen av företag för energieffektivitet i byggnader.

[Länk till kampanjen](#)

⁹² [Länk till rapporten](#)

⁹³ European Alliance of Companies for Energy Efficiency in Buildings

Industripolitik

Dessa frågor behandlas av Generaldirektoratet för inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag. Ny kommissionär är Elżbieta Bienkowska.

Strategin för byggsektorns konkurrenskraft har fem centrala mål:

- Främja gynnsamma investeringsvillkor
- Förbättra personalsituationen inom byggsektorn
- Förbättra resurseffektivitet, miljöprestanda och affärsmöjligheter
- Stärka den inre marknaden för byggsektorn
- Främja europeiska byggföretags globala konkurrenskraft

De fem målen motsvaras av **fem tematiska arbetsgrupper**, där bland annat nationella experter ingår.

Generaldirektoratet för näringsliv spelar en nyckelroll i genomförandet av Europa 2020, EU:s strategi för smart och hållbar tillväxt för alla. Direktoratet arbetar mot fem mål: stärka EU:s industri och främja omställningen till ett utsläppsnålt samhälle, främja innovation för att skapa tillväxt och tillgodose samhällets behov, främja entreprenörskap och små och medelstora företag så att de kan växa och bli fler, säkra en öppen inre marknad för varor samt stödja EU:s rymdindustri.

Byggsektorns konkurrenskraft ska främjas

De tematiska grupperna och högnivågruppen inom förvaltningsstrukturen ”Construction 2020”, som inrättades utifrån strategin för byggsektorns konkurrenskraft år 2012, arbetar med byggsektorns utmaningar från ett flertal olika perspektiv. De fem temagrupperna möttes i Bryssel i april och i oktober.

Bland alla de frågor som diskuteras i temagrupperna finns sådana som är intressanta ur ett bostadspolitiskt perspektiv. Inom temagrupp 1, som arbetar mot det övergripande syftet att stimulera investeringar i byggnadsrenovering, infrastruktur och innovation, förs bland annat en diskussion om ”active ageing schemes” och tillgängliga bostadsbestånd. Det föreslås bland annat att rekommendationer tas fram för hur byggnadsbestånd ska anpassas till demografiska förändringar, exempelvis genom innovativa lösningar. Det rekommenderas även att det tas fram ett ”EU housing performance index” för utvärdering av detta. Det för gruppen grundläggande arbetet med att stimulera investeringar i renovering är förstås också intressant att följa i bostadspolitiskt hänseende. Arbetsgruppen har bland annat föreslagit att vägledning tas fram om hur olika finansieringsinstrument kan användas för att finansiera hållbar byggnadsrenovering.

Högnivågruppen anger i sin tur att åtgärder som syftar till att stimulera investeringar i byggsektorn, och då särskilt renoveringar, är prioriterade.

Arbetet i temagrupp 3 är inriktat på hållbar resursanvändning och frågor som diskuteras är bland annat hållbara byggnader och avfall.

Temagrupp 4 fokuserar på den inre marknaden och arbetet har bland annat inriktats på att se hur så kallade ”Fitness checks” kan användas i

byggbranschen. Fitness checks är övergripande utvärderingar som syftar till att se om regelverket för en viss sektor är ändamålsenligt.

Det konstateras att man inom EU har kommit långt vad gäller standardisering och effektivisering av byggprodukter, men att det behöver göras betydligt mer vad gäller tjänster.⁹⁴

En industriell renässans i Europa

I januari 2014 kom meddelandet *För en industriell renässans i Europa*⁹⁵, som presenterade kommissionens prioriteringar för industripolitiken. I mars gav Europeiska rådet EU-kommissionen i uppdrag att ta fram en färdplan för genomförandet av meddelandet. Frågan har också diskuterats på konkurrenskraftsrådets möten under året.

I november publicerades rapporten *Towards a New Industrial Policy for Europe*⁹⁶, som har tagits fram av European Policy center. Rapporten är en slutprodukt av ett års arbete från en arbetsgrupp inom EPC angående EU:s framtida industripolitik.

I kommissionens arbetsprogram för 2015 finns ett initiativ om en strategi för den inre marknaden för varor och tjänster. Det beskrivs som en strategi för ett nytt helhetsgrepp på den inre marknaden för ökad integration, bättre ömsesidigt erkännande och standardisering i centrala industri- och tjänstesektorer där den ekonomiska potentialen är störst, bl.a. byggsektorn.

Europeiska kommissionen upphandlar för närvarande ett ramavtal för genomförande av analys av lagstiftning och ekonomi om samverkan mellan politik rörande industri, miljö, människors hälsa, klimatförändringar, råmaterial, energi, transport, ekodesign, sysselsättning, beskattning, handel och investeringar, forskning och innovation, offentlig upphandling, inre marknaden för tjänster och hållbara produkter samt om konsekvenser på konkurrenskraften hos europeiska företag och industrisektorer, inbegripet byggande, och om konsumenters välfärd och sysselsättning och en undersökning till stöd för kontrollen av ändamålsenlighet för byggindustrin.⁹⁷

Mot en europeisk metod för bedömning av byggnaders miljöprestanda

I juli lade kommissionen fram ett meddelande⁹⁸ om möjligheter till resurseffektivitet inom byggsektorn. Kommissionens förslag syftar till att minska miljöeffekterna av nya och renoverade byggnader genom att öka resurseffektiviteten och förbättra den tillgängliga informationen om byggnaders miljöprestanda. Kommissionen ska, tillsammans med berörda

⁹⁴ [High Level Tripartite Strategic Forum REPORT](#) On follow-up actions on the Communication and Action Plan Construction 20201 February 2014

⁹⁵ KOM(2014)14

⁹⁶ [Länk till rapporten](#)

⁹⁷ <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:322140%2D2014:TEXT:sv:HTML&src=0>

<http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:391566%2D2014:TEXT:sv:HTML&src=0>

⁹⁸ [KOM\(2014\)445](#)

parter och nationella myndigheter, utarbeta en ram med ett begränsat antal indikatorer för att bedöma byggnaders miljöprestanda. Syftet är att ta fram ett verktyg som kan användas av privata aktörer och offentliga myndigheter i hela Europa. Den första uppsättningen indikatorer bör bli tillgänglig inom två till tre år. Därefter kommer information att samlas in som gradvis kommer att påverka nya och renoverade byggnader.

Ny EU-strategi för företagens sociala ansvar

Frågan om en ökad konkurrenskraft har kopplingar till *Corporate Social Responsibility*, vilket kommissionen definierar som ”företagens ansvar för den egna verksamhetens konsekvenser för samhället”. Under 2014 har det hållits ett offentligt samråd om kommissionens arbete på området.⁹⁹ Samrådet ska ligga till grund för kommissionens framtida engagemang. Slutsatser från samrådet publicerades i december 2014.¹⁰⁰

⁹⁹ Grunderna för det finns i kommissionens meddelande [COM\(2011\) 681](#) A renewed EU strategy 2011-14 for Corporate Social Responsibility från 2011.

¹⁰⁰ [Länk till mer information](#)

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se